

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT

KULTURARV I VESTFOLD FYLKESKOMMUNE

UTARBEIDET AV

Vestfold
Kommunerevisjon

2015

Innhold

0. SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING	6
1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	6
1.2 AVGRENSING AV PROSJEKTET.....	6
2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	6
2.1 FORMÅL	6
2.2 PROBLEMSTILLINGER	6
3. REVISJONSKRITERIER	7
4. METODE OG KVALITET	7
4.1 METODEVALG	7
4.2. PRAKTISK GJENNOMFØRING	7
4.3 KVALITETSSIKRING.....	8
4.4 PÅLITELIGHET OG GYLDIGHET	8
4.5 HØRING.....	8
5. FAKTA OG VURDERINGER	9
5.1 GENERELL INFORMASJON.....	9
5.1.1 ORGANISERING AV KULTURSEKTOREN I VESTFOLD FYLKESKOMMUNE	9
5.1.2 SEKSJON KULTURARV – OPPGAVER OG MÅL	9
5.1.3 OM KULTURMINNEVERNET OG AKTØRER I DEN SAMLEDE KULTURMINNEFORVALTNINGEN	10
5.2 PROBLEMSTILLING 1:	12
5.2.1 REVISJONSKRITERIER	12
5.2.2 RUTINER FOR BUDSJETTSTYRING	12
5.2.3 ETTERLEVELSE AV RUTINER FOR BUDSJETTSTYRING.....	14
5.2.4 OVERHOLDELSE AV VEDTATTE BUDSJETTER	16
5.2.5 REVISORS KONKLUSJON PROBLEMSTILLING 1:	17
5.3 PROBLEMSTILLING 2:	18
5.3.1 VESTFOLD FYLKESKOMMUNEN ANSVAR INNENFOR KULTURMINNEVERN.....	18
5.3.2 REVISORS KONKLUSJON PROBLEMSTILLING 2:	21
5.4 PROBLEMSTILLING 3:	24
5.4.1 REVISJONSKRITERIER:.....	24
5.4.2 VESTFOLD FYLKESKOMMUNES OPPFØLGING AV LOVVERK OG NASJONALE MÅLSETTINGER INNEN KULTURMINNEVERN.....	24
5.4.3 REVISORS KONKLUSJON UNDERPROBLEMSTILLING 3:	36
5.5 PROBLEMSTILLING 4:	38
5.5.1 REVISJONSKRITERIER:.....	38
5.5.2 VESTFOLD FYLKESKOMMUNES OPPFØLGING AV EGNE MÅLSETTINGER INNEN KULTURMINNEVERN	38
5.5.3 REVISORS KONKLUSJON UNDERPROBLEMSTILLING 4:	39
6. REVISORS ANBEFALINGER	41
7. FYLKESRÅDMANNENS UTTALELSE	42
<i>Vedlegg 1 – Konkret delegering av myndighet og delegasjon etter kulturminneloven</i>	43
<i>Vedlegg 2 – Konkret delegering av myndighet og delegasjon etter plan og bygningsloven</i>	44
<i>Vedlegg 3 – Riksantikvarens prioriteringer for kulturminneforvaltningen 2014</i>	46
<i>Vedlegg 4 - Vestfolds 37 viktigste kulturmiljøer:</i>	55
<i>Vedlegg 5 – RPBA – Retningslinjer for arealplaner – Kulturmiljøer</i>	56
<i>Vedlegg 6 – RPBA – Retningslinjer for arealplaner – By og tettstedsutvikling</i>	57
<i>Vedlegg 7 – Strategisk Kulturplan for Vestfold 2011 – 2014, side 1</i>	58
<i>Vedlegg 8 – Litteratur og kilder</i>	62

0. SAMMENDRAG

På oppdrag fra kontrollutvalget i Vestfold fylkeskommune har Vestfold Kommunerevisjon gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjektet *Kulturarv i Vestfold fylkeskommune*. Revisjonskriteriene, som er lagt til grunn for revisjonens vurderinger, går fram av rapportens kapittel 3. Metode og kvalitetssikring fremgår av kapittel 4. For faktagrunnlag og en mer utfyllende versjon av revisjonens vurderinger vises det til kapittel 5 i rapporten.

Gjennomføring av forvaltningsrevisjonen

I dette prosjektet har vi undersøkt seksjon Kulturarvs rutiner og praksis for budsjettstyring. Videre har revisjonen kartlagt hvilket ansvar fylkeskommunen har innen kulturminnevern. Vi har undersøkt hvorvidt Vestfold fylkeskommune følger opp lovverk og nasjonale målsettinger innen kulturminnevern. Tilslutt har vi undersøkt om Vestfold fylkeskommune følger opp egne målsettinger innen kulturminnevern.

Oppsummering av revisjonens vurderinger

Hovedmålsettingen i prosjektet har vært å få svar på følgende fire problemstillinger:

Problemstilling 1: Hvilke rutiner har seksjon Kulturarv for budsjettstyring og hvordan etterleves disse?

Vestfold fylkeskommune har etablert budsjett- og rapporteringsrutiner. Revisor konkluderer med at Vestfold fylkeskommunes etablerte rutiner for budsjettstyring, er i tråd med forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner og forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Revisors konkluderer med at Kulturarv følger Vestfold fylkeskommunes rutiner for budsjettstyring, som er regulert i *Fremdriftsplan for regnskapsrapportering og budsjettarbeid*, vedtatt i fylkesrådmannens ledergruppe. Kulturarv leverer pålagte tertialrapporter til kultursektoren, som leverer en samlet tertialrapport for sitt område til økonomiseksjonen. Innholdet i rapportene på økonomi- og resultatmål m.m. rapporteres videre til fylkestinget, i sin helhet. I de to kontrollerte tertialrapportene i 2014 blir det ikke meldt om økonomiske avvik på Kulturarv.

Revisor konkluderer med at seksjon Kulturarv følger Vestfold fylkeskommunens rutiner for budsjettstyring og rapportering. Kultursektoren/Kulturarv har rapportert 1. og 2. tertial 2014, og regnskapet ved årets slutt. Rapporten for 1. tertial er uten avvik og prognosen for året er lik justert budsjett. I rapporten for 2. tertial 2014 meldes det om avvik mellom prognose og justert budsjett, med et vesentlig mindreforbruk på Folkehelse. Det er ingen meldte avvik på Kulturarv.

I tillegg til tertialrapporteringen, har kultursektoren lagt opp til at alle seksjoner innenfor kultur skal rapportere månedlig internt. Revisor kan konkludere med at månedsrapporteringen for Kulturarv fungerer bra.

Problemstilling 2: Hvilket ansvar har Vestfold fylkeskommune innenfor kulturminnevern?

Vestfold fylkeskommune er en av flere aktører, som har ansvar for kulturminnevernet i Norge. Vestfold fylkeskommune har to hovedansvarsområder innen kulturminnevern;

- Forvaltningsansvar – statlig delegert myndighet
- Utviklingsansvar – delegert fra fylkestinget gjennom vedtatte strategiske kulturplaner for Vestfold.

Fylkeskommunen har delt inn forvaltningsansvaret i to hovedområder;

- Arkeologi – automatisk fredete kulturminner i Vestfold
- Nyere tids kulturminner i Vestfold – fredete og vernede

Fylkeskommunens hovedoppgaver innenfor ansvarsområdene Arkeologi og Nyere tids kulturminner i Vestfold, samt utviklingsrettede oppgaver, fremgår av tabell 2 på side 21.

Problemstilling 3: I hvilken grad følger Vestfold fylkeskommune opp lovverk og nasjonale målsettinger innen kulturminnevern?

Revisors hovedinntrykk er at Vestfold fylkeskommune, gjennom seksjon Kulturarv, i all hovedsak følger opp sitt ansvar innen kulturminnevern innenfor sine rammer. Vårt inntrykk er også at seksjon Kulturarv besitter god kompetanse innen sitt fagfelt. Oppgavene er imidlertid mange og til dels utfordrende, og tilbakemeldinger fra seksjonen tyder på at tilgjengelig ressurser ikke er tilstrekkelig til å oppfylle alle mål og krav innenfor den regionale kulturminneforvaltningen. Vestfold fylkeskommune har imidlertid utarbeidet ulike planer, som vurderes å være med på å ivareta ansvaret innenfor kulturminnevernet.

Revisors vurderer videre at seksjon Kulturarv ivaretar en viktig rolle overfor kommunene i Vestfold som rådgiver og veileder innen kulturminnevern. De opplyser at de har tett dialog med kommunene, og er mye involvert i kommunenes arbeid med kommuneplaner og reguleringsplaner, også i en tidlig planfase. Resultatet av å samarbeide tidlig og tett med kommunene i tidlig planfase, har i følge fylkeskommunen gitt dem større handlingsrom og antall innsigelser har gått ned. Fylkeskommunens Regionale Plan for Bærekraftig Arealpolitikk, RPBA, vurderes å være et verktøy for kommunene i arbeidet med arealplanlegging, og skal forenkle arbeidet gjennom økt forutsigbarhet. Hensikten med RBPA'en er blant annet at den legger rammer for å forebygge og løse arealkonflikter knyttet til kommunale planer. I den regionale planen har kulturminneforvaltningen delt inn Vestfold i tre arealkategorier med tilhørende retningslinjer. Et resultat av dette prioriteringsarbeidet, er at seksjonen har ”prioritert bort saker” på områder med lav risiko for kulturminner.

Seksjon for Kulturarv ivaretar også en viktig rolle som rådgiver i kommunenes byggesaksbehandling. De gir råd og innspill til byggesaker fra kommuner og privatpersoner. Seksjonen kan også fremme politisk sak om klage på vedtak fattet av kommunene.

Revisor vurderer videre at seksjon Kulturarv gjennomfører arkeologiske undersøkelser i tråd med kulturminneloven. Arkeologene i seksjon Kulturarv gjør undersøkelser på berørte

områder for å finne ut om det er uoppdagede kulturminner der. Innenfor arkeologifeltet har arkeologene stadig fått tilgang til nye metoder de kan bruke i tillegg til vanlig utgravning.

Revisor vurderer videre at Vestfold fylkeskommune har tilrettelagt for å ivareta sitt ansvarsområde innenfor skjøtsel, skilting og tilrettelegging i fredete og verneverdige områder. Revisor vurderer også at seksjon Kulturarv ivaretar sitt ansvar med å føre tilsyn med fredete kulturminner og samarbeider med eiere av fredete kulturminner. Seksjon Kulturarv setter også i gang fredningsprosesser av vernede og verneverdige bygg og anlegg og foretar midlertidig fredning etter kulturminneloven. Ledelsen i seksjonen opplyser imidlertid at arbeidet med å forberede fredningssaker for Riksantikvaren er svært omfattende, og at de har maks en fredningssak i året. Fredningssaker behandles både administrativt og politisk i fylkeskommunen.

Revisor vurderer at Vestfold fylkeskommune følger opp de årlige prioriteringsbrevene fra Riksantikvaren ved bl.a. å fremme en sak til behandling i hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø og oversende saken som referatsak til hovedutvalgt for kultur og helse, samt gi innspill til Riksantikvaren og Klima- og miljødepartementet. Det fremgår av brevene at Riksantikvaren og den regionale kulturminneforvaltningen i fellesskap, skal nå de nasjonale mål på kulturminnefeltet fram mot 2020. Riksantikvaren har ikke instruksjonsmyndighet overfor fylkeskommunen, så brevet er mer et forventningsbrev til fylkeskommunen enn instruks.

Revisor vurderer, gjennom intervju og dokumentasjon, at de nasjonale målene kan være for ambisiøse i forhold til tilgjengelige ressurser innenfor den regionale kulturminneforvaltningen.

Revisor vil også trekke frem at ledelsen i seksjon Kulturarv har uttrykt at det er noen utfordringer knyttet til roller og ansvar i kulturminneforvaltningen. Det er uttrykt at i tillegg til at mange parter har roller i kulturminneforvaltningen, er ansvaret også oppdelt etter hvilken type kulturminne det er snakk om, type forvaltningssak og stadium i saken.

Vi viser forøvrig til tabell 4 på side 36 som i korte trekk oppsummerer fylkeskommunens oppfølging av forvaltningsansvaret innen kulturminnevern.

Problemstilling 4: I hvilken grad følger Vestfold fylkeskommune opp egne målsetninger innen kulturminnevern, herunder tiltakene under Kulturarv i Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014?

Revisor vurderer at Vestfold fylkeskommune i hovedsak følger opp egne målsetninger innen kulturminnevern, herunder tiltakene under Kulturarv. Statusrapport for handlingsdelen – medio mars 2015, fra Kulturarv, rapporterer på alle tiltakene som Kulturarv skulle gjennomføre i fireårsperioden (2011 – 2014) i følge planen. Statusrapporten viser at 27 av 35 tiltak er realisert, noe som tilsvarer en gjennomføringsprosent på 80 %. Det er beskrevet årsaker til de 7 tiltakene, som ikke er gjennomført, som at et utgår, et annet er utsatt til 2016 eller 2017. Noen tiltak er avhengig av andre instanser for å bli realisert.

Anbefaling

- Revisor anbefaler at Vestfold fylkeskommune, gjennom seksjon Kulturarv, fortsetter det gode arbeidet innen kulturminneforvaltningen.

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Generelt

Gjennomføring av forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave i kommuner og fylkeskommuner, jf. kommuneloven med forskrifter. Kontrollutvalget har ansvar for at det årlig blir gjennomført forvaltningsrevisjon og at det utarbeides plan for forvaltningsrevisjon basert på en overordnet analyse.

Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet bygger på RSK 001 *Standard for forvaltningsrevisjon*, som angir hva som er god kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon.

Bestilling

Kontrollutvalget i Vestfold fylkeskommune bestilte forvaltningsrevisjonsprosjektet ”Kulturarv i Vestfold fylkeskommune” i møte 20. november 2014, sak 44/14.

1.2 AVGRENSING AV PROSJEKTET

Etterlevelse av rutiner for rapportering og budsjettstyring er kontrollert for 2014. Analyse av regnskap mot budsjett, er kontrollert for årene 2012 -2014. Oppfølging av forvaltningsansvar under problemstilling 3, er kontrollert med utgangspunkt i 2014. Oppfølging av utviklingsansvaret under problemstilling 4, er kontrollert for perioden 2011-2014.

2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

2.1 FORMÅL

Formålet med prosjektet har vært å

- undersøke rutiner og praksis for budsjettstyring
- kartlegge hvilket ansvar fylkeskommunen har innen kulturminnevern
- undersøke om Vestfold fylkeskommune følger opp lovverk og nasjonale målsettinger innen kulturminnevern
- undersøke om Vestfold fylkeskommune følger opp egne målsettinger innen kulturminnevern

2.2 PROBLEMSTILLINGER

Prosjektet har følgende problemstillinger:

1. **Hvilke rutiner har seksjon Kulturarv for budsjettstyring og hvordan etterleves disse?**
2. **Hvilket ansvar har Vestfold fylkeskommune innenfor kulturminnevern?**

- 3. I hvilken grad følger Vestfold fylkeskommune opp lovverk og nasjonale målsettinger innen kulturminnevern?**
- 4. I hvilken grad følger Vestfold fylkeskommune opp egne målsettinger innen kulturminnevern, herunder tiltakene under Kulturarv i Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014?**

3. REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier er en samlebetegnelse for de krav og forventninger revisor bruker for å vurdere funn som undersøkelsen har avdekket.

Revisjonskriteriene i dette prosjektet er utledet fra:

- Kulturminneloven av 9.6.1978
- Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven av 9.2.1979
- Plan og bygningsloven av 27.6.2008
- Stortingsmelding 35 (2012-2013) – Framtid med fotfeste - Kulturminnepolitikken
- Riksantikvarens prioriteringsbrev for 2014
- Budsjettreglement – fastsatt av fylkestinget
- Reglement for folkevalgte organer m.v. i Vestfold fylkeskommune, ajourført 2. juli 2014 (inkludert delegasjonsreglement)

Revisjonskriteriene er nærmere beskrevet i kapittel 5.

4. METODE OG KVALITET

4.1 Metodevalg

Metodene som er benyttet i forvaltningsrevisjonen omfatter intervju og dokumentanalyse. Det har i tillegg vært dialog, på e-post og telefon, mellom revisor og sentrale personer i seksjon Kulturarv for avklaringer om enkelte spørsmål.

4.2. Praktisk gjennomføring

Revisjonen er gjennomført i perioden mars – mai 2015. Den første problemstillingen er beskrivende, mens de andre problemstillingene besvares i lys av revisjonskriterier. Tidsrammen for prosjektet var ca 400 timer.

Vestfold Kommunerevisjon har:

- sendt oppstartsbrev til fylkesrådmannen
- hatt oppstartsmøte med fylkesrådmann, direktør for kultursektoren og seksjonssjef for kulturarv

- gjennomført intervju med
  - seksjonssjef for Kulturarv, koordinator for utviklingsprosjekter og økonomicontroller i seksjon Kulturarv
- gjennomført dokumentanalyse
- gjennomført verifiseringsmøte med direktør for kultursektoren, seksjonssjef for Kulturarv og koordinator for utviklingsprosjekter

Vestfold Kommunerevisjon vil takke alle i seksjon Kulturarv som har bidratt konstruktivt med informasjon til rapporten.

4.3 Kvalitetssikring

Opplysninger fra intervjuene, som ligger til grunn for konklusjoner og andre vurderinger gjort i denne revisjonsrapporten, er verifisert ved at fylkesrådmannen og ledelsen i seksjon Kulturarv har fått et utkast av rapport til høring. De er med dette gitt anledning til å korrigere faktafeil og avklare misforståelser. Vi har også hatt dialog med seksjon Kulturarv, der hvor vi har hatt behov for avklaringer eller nærmere forklaring til opplysninger. I tillegg har vi hatt et verifiseringsmøte med fylkesrådmannen og ledelsen i seksjon Kulturarv ved avslutning av prosjektet.

Den løpende kvalitetssikringen i prosjektet er ivaretatt gjennom diskusjoner i revisjonsteamet om metode, veivalg og vurderinger. Kvalitetssikring av revisjonsrapporten er utført ved at oppdragsansvarlig revisor har gjennomgått og gitt innspill på den endelige rapportens utforming og innhold.

4.4 Pålitelighet og gyldighet

Metodebruk skal sikre validitet (gyldighet) og reliabilitet (pålitelighet). Vurderinger av dataenes validitet skal sikre at kontrollens datagrunnlag samlet bidrar til å besvare problemstillingene. Vurderinger om reliabilitet fokuserer på om de dataene som er innsamlet er påvirket av den måten innsamlingen gjennomføres på. Revisor vurderer at empirien, som ligger til grunn for rapportens konklusjoner er basert på data med høy grad av validitet og reliabilitet. Datagrunnlaget skal kunne etterprøves, og revisor har utarbeidet en egen perm med innsamlet dokumentasjon, som er benyttet i rapporten.

4.5 Høring

Rapporten har vært forelagt fylkesrådmannen til høring. Fylkesrådmannens uttalelse, mottatt på e-mail 19.05.2015, er tatt inn under pkt. 7 i rapporten.

5. FAKTA OG VURDERINGER

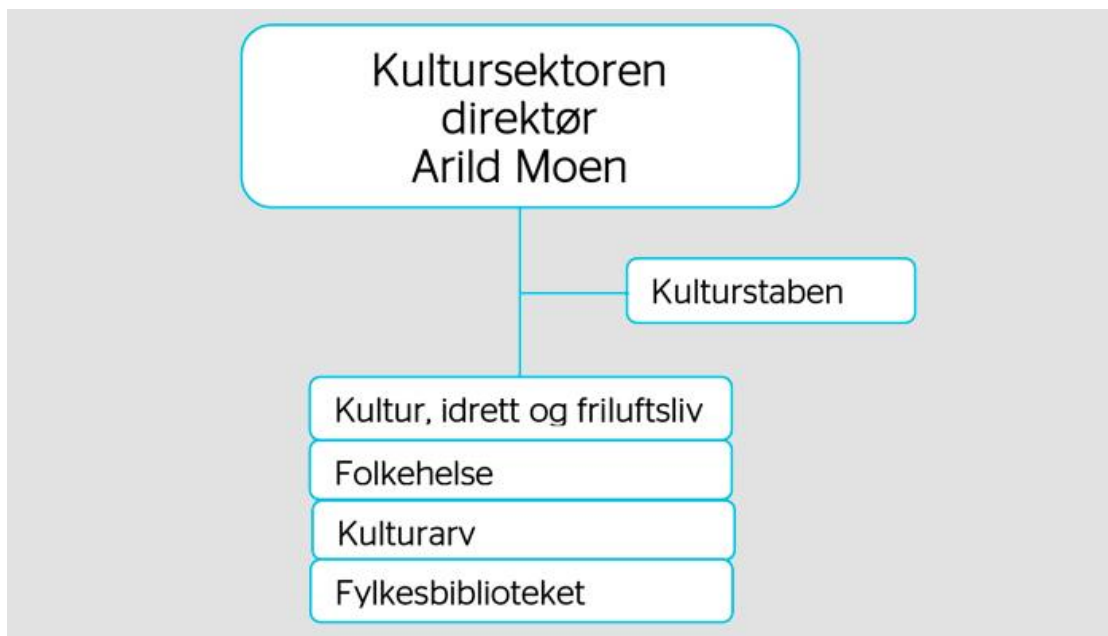
I dette kapittelet belyser vi problemstillingene, presenterer innhentet fakta knyttet til problemstillingene og vurderer disse opp mot revisjonskriteriene.

Innledningsvis beskrives informasjon om seksjon Kulturarv i Vestfold fylkeskommune, som organisering og annen relevant informasjon knyttet til Kulturarv og aktører i kulturminneforvaltningen.

5.1 Generell informasjon

5.1.1 Organisering av Kultursektoren i Vestfold fylkeskommune

Nedenfor vises hvordan Kultursektoren i Vestfold fylkeskommune er organisert med direktør, stab og fire seksjoner:

Figur 1 - Organisasjonskart - Kultursektoren i Vestfold fylkeskommune

5.1.2 Seksjon Kulturarv – oppgaver og mål

Kulturarv i VFK

De viktigste oppgavene for seksjon Kulturarv i Vestfold fylkeskommune er følgende¹:

- De tar vare på de viktigste kulturminnene.
- De skilter og holder vegetasjon nede på kulturminner.
- De deler kunnskap med vestfoldsamfunnet digitalt og i møte med mennesker.
- De vil at alle fredete bygninger skal være tilfredsstillende stand innen 2020.
- De vil forenkle arkeologiske undersøkelser slik at samfunnet sparer verdifull tid.

¹ Kilde: <https://www.vfk.no/Tema-og-tjenester/Kulturarv/>

Seksjon Kulturarv har 14 ansatte, som besitter god kompetanse innen sitt fagfelt. I seksjonen jobber det fagfolk med kunnskap om arkeologi, historie, bygningsvern, geofysikk, offentlig arealplanlegging, religionshistorie og utviklingsarbeid. Seksjon Kulturarv følger også opp fylkeskommunens eierinteresser i Vestfoldmuseene IKS.

5.1.3 Om kulturminnevernet og aktører i den samlede kulturminneforvaltningen

Kulturminneloven beskriver hva kulturminner og kulturmiljøer er:

*”Med **kulturminner** menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.*

*Med **kulturmiljøer** menes områder hvor kulturminner inngår som en del av en større sammenheng.”*

Automatisk fredete kulturminner er kulturminner som er fredet direkte i kulturminneloven uten at det er fattet eget vedtak. Blant dem er:

- Gravhauger, helleristninger, steinalderboplasser, middelaldersk bygrunn og mange andre typer kulturminner fra tiden før 1537 (reformasjonen)
- Samiske kulturminner eldre enn 100 år
- Bygninger fra perioden 1537-1650
- Kulturminner på Svalbard fra før 1946

Med **nyere tids kulturminner** menes kulturminner yngre enn 1537. Her inngår også en rekke vedtaks- og forskriftsfredede bygninger og anlegg. Nyere kulturminner fredes ved enkeltvedtak av Riksantikvaren (vedtaksfredning) ved delegert myndighet fra Klima- og miljødepartementet. Blant nyere tids kulturminner prioriteres foruten bygninger (både eksteriør og interiører) og bygningsmiljøer også kulturlandskap, fartøyer, kjøretøyer, kraftstasjoner og -demninger og andre kulturminner som viser framveksten av dagens samfunn.

Offentlig forvaltning har et særskilt ansvar for å sikre at de nasjonale målene for kulturminnevernet oppfylles. Myndighet og forvaltningsansvar for kulturminner er fordelt mellom stat, fylkeskommune og kommuner. Fylkeskommunene er et regionalt forvaltningsnivå innenfor kulturminnevernet, og inngår sammen med følgende aktører i den samlede kulturminneforvaltningen:

Klima- og miljødepartementet har det overordnede ansvar for forvaltningen av kulturminner og kulturmiljøer i Norge og fastsetter nasjonale mål for feltet. Departementet lager lover og regler for kulturminneforvaltningen. Enkelte klagesaker går helt opp til departementet. Myndighet etter kulturminnelovens bestemmelser er delegert fra departementet i forskrift om faglig ansvarsfordeling etter kulturminneloven.

Riksantikvaren skal som fagdirektorat for departementet:

- utøve den nasjonale kulturminnepolitikken besluttet av Storting og regjering
- være rådgiver for departementet i alle saker som gjelder kulturminner og kulturmiljøer
- har fullmakt til å frede faste og flytende kulturminner ved enkeltvedtak eller forskrift
- i kommunale plansaker kunne stoppe planer ved innsigelse hvis nasjonale kulturminneinteresser er truet
- se til at forvaltningen ute i fylkene følger opp statens kulturminnepolitikk

Fylkeskommunene og Sametinget:

- har ansvar for kulturminner i fylkene og kulturminner i samiske områder. og skal sørge for at det tas hensyn til kulturminner og -miljøer i planleggingen, også på kommunenivå. Kulturminner i fylkene kan være fredete bygninger og anlegg som eies av privatpersoner, kommuner eller fylkeskommunen samt omgivelsene.
- kan forberede saker for Riksantikvaren
- har vedtaksmyndighet etter kulturminneloven
- Fylkeskommunene har ansvar for og ledelsen av arbeidet med regional planstrategi, regionale planer og planbestemmelse. Fylkeskommunene har ansvar for og ledelsen av arbeidet med regional planstrategi, regionale planer og planbestemmelser.

Kommunene har ansvar for å forvalte kulturminner og kulturmiljøer i sitt planarbeid gjennom Plan- og bygningsloven. Kulturminner og kulturmiljøer kan gjennom denne loven i første rekke sikres gjennom kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan. Kommunene har per i dag ingen formell rolle etter kulturminneloven, bortsett fra Byantikvaren i Oslo, som forvalter myndighet for Oslo by som fylkeskommune.

Landsdel museene, som er underlagt Kulturdepartementet, er faglige rådgivere for Riksantikvaren for arkeologiske kulturminner, under jordoverflaten og i sjøen. Kulturhistorisk museum og Norsk Maritimt museum gjennomfører arkeologiske utgravninger på land og i vann. De tar også vare på arkeologiske gjenstander. Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU, gjennomfører utgravninger i middelalderbyene.

5.1.4 Databaser og oversikter

Nedenfor har vi listet opp databaser og oversikter over nettsider som viser informasjon om kulturminner;

- *Kulturminnesøk* – viser oversikt over kulturminner i Norge.
- *Askeladden* – er Riksantikvarens offisielle database over fredete kulturminner og kulturmiljøer i Norge.
- *NB!-registeret* – viser kulturmiljøer med nasjonal interesse i byer og tettsteder i Norge.
- *SEFRAK* – er et register over bygninger oppført før 1900.
- *Trehusmiljøer og brannsmitte* – Riksantikvarens oversikt over tette trehusmiljøer og brannsmitteområder.
- *Fredete og listeførte kirker* – Kirker er ført i to forskjellige registre alt etter hvor gamle de er og hvilke fredningsstatus eller verneverdi de har.
- *Landsverneplaner* – Statens oversikt av egne, verneverdige eiendommer.

5.2 Problemstilling 1:

Hvilke rutiner har seksjon Kulturarv for budsjettstyring og hvordan etterleves disse?

I tilknytning til denne problemstillingen vil revisjonen først beskrive hvilke rutiner seksjonen har for budsjettstyring, og deretter vurdere seksjonens etterlevelse av rutinene. Etterlevelse av rutiner for rapportering og budsjettstyring er kontrollert for 2014. Analyse av regnskap mot budsjett, er kontrollert for årene 2012 -2014.

5.2.1 Revisjonskriterier

Budsjettstyring skal sikre at mål- og resultater oppnås innenfor de bevilgninger som er stilt til disposisjon. Budsjettstyring er tildeling av penger (ressurser) til de aktiviteter som skal oppnå de mål og resultatkrav som er satt for seksjonen, herunder penger (ressurser) tiltak for å sikre at seksjonen er innenfor sin risikotoleranse. (Kilde SSØ)

For å vurdere hvilke rutiner seksjon ”Kulturarv” har for budsjettstyring vil revisjonen fokusere på generelle rutiner Vestfold fylkeskommune har etablert, i tillegg til at vi fokuserer på spesifikke rutiner som er utarbeidet av kultursektoren.

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterier:

- **Fremdriftsplan for regnskapsrapportering og budsjettarbeid**
- **Årshjul – regnskap for Vestfold fylkeskommune**
- **Budsjettreglement – fastsatt av fylkestinget**

5.2.2 Rutiner for budsjettstyring

5.2.2.1 Etablerte rutiner for budsjettstyring i Vestfold fylkeskommune

I de neste avsnittene presenterer revisjonen de etablerte budsjett- og rapporteringsrutinene i Vestfold fylkeskommune (fremdriftsplan for regnskapsrapportering og budsjettarbeid, årshjul og budsjettreglement).

Økonomiseksjonen fremmer egen sak til fylkesrådmannens ledergruppe, i januar hvert år: **Fremdriftsplan for regnskapsrapportering og budsjettarbeid**. I saken er det satt opp en tabell, som viser behandlingen i fylkesrådmannens ledergruppe; årsrapport, årsregnskap med årsberetning og rapportering gjennom året. Videre følger en tabell, som viser prosessene som danner grunnlaget for behandlingen i fylkesrådmannens ledergruppe; hovedoppgave, oppgave, forklaring og tidsfrister.

Fremdriftsplan for regnskapsrapportering og budsjettarbeid danner grunnlag for **årshjulet**, som økonomiseksjonen arbeider etter. Årshjul regnskap for Vestfold fylkeskommune, gjelder

for hele den fylkeskommunale virksomheten. Vestfold fylkeskommune bygger sine regnskaper på overordnede bestemmelser i KommuneLOVEN § 48, samt forskrift nr. 1424 *Forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner)*. Av regnskapsforskriften § 10 Regnskapsfrister og behandling av årsregnskap og årsberetning følger at årsregnskapet skal være avlagt innen 15. februar i året etter regnskapsåret.

Vestfold fylkeskommunes regnskapsavdeling sender årlig ut plan for tidsfrister for årsregnskapet til involverte enheter, som muliggjør avslutning av fylkeskommunens regnskap iht. forskrift. Regnskapsavslutninger gjennom året er styrt av rapporteringskravene fra politisk ledelse samt lovgivning i forhold til merverdiavgift. Regnskapsperiodene stenges for å kunne rapportere pr. en gitt tidsperiode. Det utarbeides årlig plan for stenging av regnskapsperioder.

Årshjulet viser oppgaver, tidsfrister, ansvar og kommentar, for all rapportering gjennom året. Det er krav til rapportering hvert tertial for sektorene samlet. Sektorene rapporterer til økonomiseksjonen, som utarbeider samlet tertialrapport til politisk behandling.

For tertialrapporter foreligger det maler som viser hva sektor/seksjon skal rapportere; sektorramme, økonomi – prognose drift, resultatmål m/vurderinger, tiltak m/kommentarer og delegasjon. Praksis for tertialrapporteringen, som det fremgår av årshjulet til økonomiseksjonen er at tertialrapporteringen starter med evaluering og arbeidsdeling, avtaler om oppfølgingsmøter med sektorene, kontrollmøter med forberedelse, evaluering og revisjon av rapporteringsmal. Fremdriftsplan til sektorene, utarbeidelse av diverse tabeller/maler for rapportering av drift og investering, oppdatering av budsjettjusteringer og periodestenging. Tertialrapportene blir behandlet i fylkesrådmannens ledergruppe, fylkesutvalg og til slutt i fylkestinget.

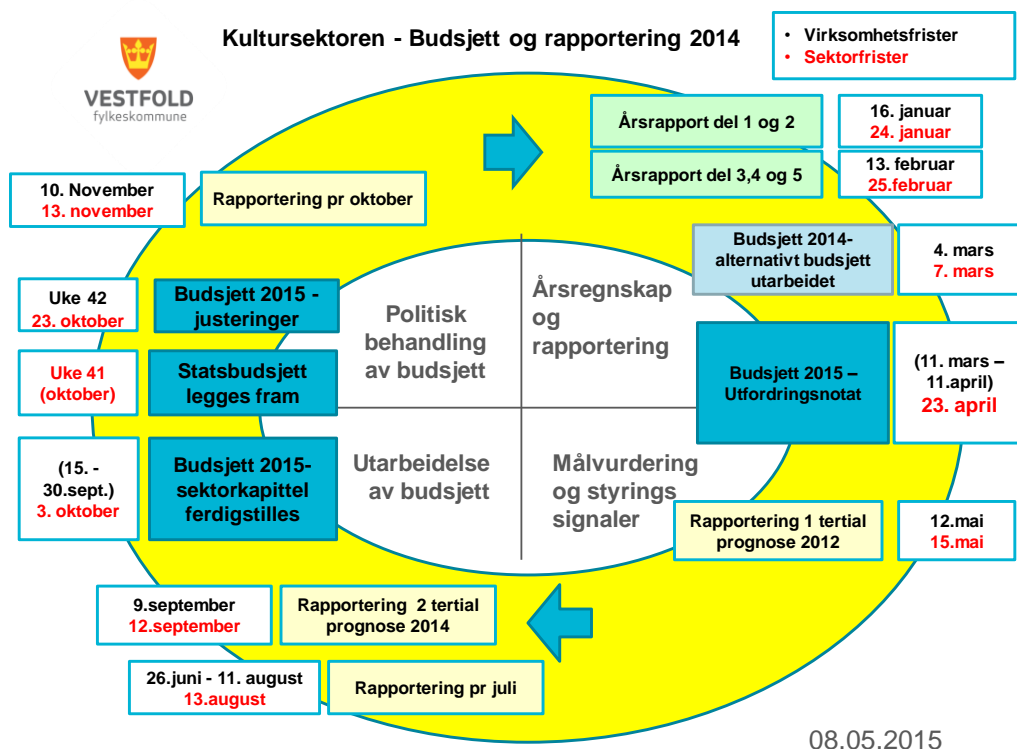
Budsjettreglementet er fastsatt av fylkestinget og har virkning for hovedutvalgene, fylkesutvalget, fylkesrådmannen og fylkeskommunens administrasjons og virksomheter på nærmere spesifiserte områder. Sektorer, virksomheter og avdelinger forutsettes å gjennomføre driften innenfor de rammer som vedtas i budsjett/økonomiplandokumentet, og må iverksette nødvendige tiltak for å oppnå dette. Budsjett/økonomiplan er overordnet alle andre interne planer (sektorplaner mv).

5.2.2.2 Rutiner for budsjettstyring i kultursektoren

Med utgangspunkt i årshjulet til økonomiseksjonen, har kultursektoren utarbeidet et eget årshjul for budsjettstyring og rapporteringsfrister. I dette årshjulet tydeliggjør kultursektoren både virksomhetsfrister og sektorfrister i forbindelse med:

- Årsregnskap og rapportering
- Målvurdering og styringssignaler
- Utarbeidelse av budsjett
- Politisk behandling av budsjett

Se figur 2 for kultursektorens årshjul:

Figur 2: Kultursektorens årshjul for budsjett og rapportering (2014).

5.2.3 Etterlevelse av rutiner for budsjettstyring

Rapporteringsrutiner – tertial og månedsrapportering

Etterlevelse av rapporteringsrutiner vil være en viktig del av budsjettstyringen. I intervju blir det opplyst at kultursektoren gjennomfører rapportering månedlig internt og tertial sentralt, til økonomisektoren.

Det er ikke krav til månedlig rapportering, men Kultursektoren har i tillegg til tertialrapporteringen, valgt månedlig rapportering fra sine seksjoner. Den månedlige rapporteringen er i excel, hvor tallene er hentet fra fylkeskommunens økonomisystem Visma Enterprise. Det er lønn- og personalkostnader, som utgjør den største kostnaden. Den månedlige rapporteringen er detaljert på art og viser faktiske tall, det er i varierende grad skriftelige kommentarer. Månedsrapporteringen gjennomgås av sektorleder, ved avvik meldes dette inn i tertialrapportene.

Rutiner og maler for budsjettstyring er sentralisert og gjennomføres hvert tertial. Kultursektoren rapporterer hvert tertial til økonomiseksjonen. Tertialrapportene er etter fast mal fra økonomiseksjonen. Dersom de for et budsjettområde/virksomhet eller ansvar (eks. arkeologi) har merforbruk, må dette dekkes innenfor rammen til kultursektoren. Seksjon Kulturarv har ikke hatt merforbruk i kontrollert periode (3 siste år).

I tertialrapportene blir det gjennomført budsjettjusteringer.

Revisor har mottatt to tertialrapporter for Kultursektoren. Fylkestinget har behandlet tertialrapportene fra sektorene i *Regnskaps- og aktivitetsrapporter pr 1. og 2. tertial 2014* i møter 19. juni 2014 og 6. november 2014.

Revisors kontroll av tertialrapporter

Rapportering 1. tertial 2014 for kultursektoren, har en tabell *Sektor ramme 2014* med opprinnelig vedtatt budsjett, tillegg av overført mindreforbruk og sum justert budsjett. Tertialrapporten har også en tabell for *Økonomi – prognose drift*, for seksjonene innenfor kultursektoren, som viser regnskap 1. tertial, justert budsjett inkl. endringer, prognose for året, avvik prognose justert budsjett, vedtatt budsjett og regnskap foregående år. Det er ingen meldte avvik og prognosen for året er lik justert budsjett inkl. endringer.

Under *Tiltak og kommentarer* opplyses at kultursektoren har god styring med sin totale økonomi for 2014 og forventer et årsforbruk i samsvar med den totale budsjetttrammen. Det foreligger per 1. tertial ikke grunnlag for å melde avvik. Det opplyses videre at det foreligger usikkerhet knyttet til flere av budsjettområdene, hvilket gir noe usikre prognoser og at det styres mot at budsjetterte tiltak og aktiviteter blir gjennomført i henhold til planlagt kostnadsnivå og tidsramme. Kulturarv som er eget budsjettområde/ seksjon under kultur har da heller ingen meldte avvik.

Det rapporteres også på Resultatmål for seksjonene under Kultur i tabell, med beskrivelse av resultatmål, måloppnåelse i år og foregående år og mål for i år. Seksjon Kulturarv har resultatmål; *Andel kommuner i Vestfold som har fått tilgjengelig minst ett kulturminne fra vikingtiden* med et måltall på 14 for 2014 og måloppnåelse på 5 i både 2014, likt som 2013. Arbeidet med prosjektet er i prosess og alle 14 Vestfoldkommunene vil i løpet av 2014 ha fått tilgjengeliggjort minst ett kulturminne fra vikingtiden.

Rapportering 2. tertial 2014 har den samme tabellen for *Sektorramme 2014*, men her er det tillegg med budsjettendring vedtatt i fylkesutvalg/fylkesting og endring etter administrativ fullmakt, i forhold til 1. tertial 2014. Tabellen *Økonomisk – prognose drift*, er tilsvarende som 1. tertial, med en forskjell at her meldes avvik mellom prognose og justert budsjett med mindreforbruk på seksjon Folkehelse. Det er ingen meldte avvik på Kulturarv. Under *Tiltak og kommentarer* er det de samme kommentarene som i 1. tertial.

Det rapporteres også på Resultatmål for seksjonene under kultursektoren, som i første tertial. Seksjon Kulturarv har de samme måltall, som 1. tertial 2014, den eneste endringen er måloppnåelse på 6, som er en mer enn 2013.

Rapporterte tall, resultatmål, tiltak/kommentarer og delegasjon, er i sin helhet gjengitt i tertialrapportene til fylkestinget. Fylkestinget følger opp og vurderer gjeldende resultatmål gjennom tertial- og årsrapporter. Resultatmålene bør ha stor grad av kontinuitet over tid, og dette innebærer at resultatmålene, som et minimum bør være gjeldende for hele økonomiplanperioden.

Regnskaps- og aktivitetsrapporter for 1. og 2. tertial 2014 er behandlet i fylkestinget etter innstilling fra fylkesrådmannen med at rapportene *tas orientering*.

Revisors kontroll av månedsrapporter

Seksjon for Kulturarv rapporterer månedlig internt. Dette gjelder også for de øvrige seksjoner innenfor kultursektoren. Revisor har mottatt en regnskapsrapport per 31. mars 2014.

Rapporten viser alle ansvarsområdene under Kulturarv med; alternativt budsjett (justert budsjett), regnskap per dato, avvik/til rest og forbruk i %, i tillegg er det tilsvarende rapport for hvert ansvar detaljert på artsnivå. Det er rapportert et samlet forbruk på 61 %. Det foreligger også en egen rapport på faste lønninger og feriepenge, spesifisert per ansatt fordelt på ansvar.

Vi har også mottatt en regnskapsrapport per 30. oktober 2014 med alle ansvarsområdene og på artsnivå. Rapporten viser; alternativt budsjett (justert budsjett), regnskap per dato, avvik/til rest, budsjett november/desember, prognose for året og avvik mellom alternativt budsjett og prognose – det rapporteres et mindreforbruk på 0,591 mill. kroner. Det foreligger egen lønnsrapport, som for 1. kvartal 2014. I tillegg foreligger det en prosjektrapport - drift.

5.2.4 Overholdelse av vedtatte budsjetter

Vi har hentet ut budsjett og regnskap for drift vedrørende seksjon Kulturarv med alle ansvarene, fra fylkeskommunens regnskapssystem, for årene 2012, 2013 og 2014 – vist i tabell:

KULTURARV	BUDSJETT	REGNSKAP	AVVIK	BUDSJETT	REGNSKAP	AVVIK	BUDSJETT	REGNSKAP	AVVIK
	2 014	2 014	BUD/REGN	2 013	2 013	BUD/REGN	2 012	2 012	BUD/REGN
Alle tall i hele tusen									
Forvaltning Borreparken sperret 20140814	-	-	-	360	326	34	360	254	106
UNESCO	100	47	53	888	525	363	-	819	-819
Kulturarv	10 927	10 582	345	9 586	9345	241	8 490	6 730	1 760
Arkeologiske undersøkelser	92	-204	296	71	418	-347	68	1 040	-972
Skilt og skjøtsel	660	589	71	300	320	-20	572	718	-146
Prosjekt- og utviklingsarbeid	1 000	1 000	-0	100	-16	116	593	148	445
Geofysiske undersøkelser	250	267	-17	250	250	-	250	-300	550
Fredede/verneverdige bygninger, egne midler	600	600	-	600	601	-1	600	599	1
Fredede/verneverdige bygninger, statlige midler	-	-10	10	-	-76	76	-	-	-
SUM KULTURARV	13 629	12 872	757	12 155	11 693	462	10 933	10 008	925

Tabell 1 – Regnskap og budsjett - Kulturarv

Tabellen viser at sum Kulturarv har et mindreforbruk for alle tre årene, med henholdsvis 0,757 mill. kroner eller 5,6 % i 2014, 0,462 mill. kroner i 2013 eller 3,8 % og 0,925 mill. kroner eller 8,5 % i 2012. I vår kontroll av regnskapet for Kulturarv for 2014 er mindreforbruket 0,757 mill. kroner.

Mindreforbruket i 2012 på 0,9 mill. kroner kan i hovedsak forklares med at Kulturarv på slutten av regnskapsåret fikk inntektsført 1,0 mill. kroner fra Regionalt utviklingsfond, for tilsagn gitt i 2007 og 2008 til tre ulike prosjekter. I 2013 hadde Kulturarv et mindreforbruk på i underkant av 0,5 mill. kroner. Årsaken var en rekke usikkerhetsmomenter i forbindelse med ansvarsområdet Arkeologiske undersøkelser, i 2. tertial. Prognosen antydte et vesentlig merforbruk, og for å møte dette ble det planlagt aktivitet og tilhørende forbruk ved Kulturarvs øvrige ansvarsområder nedjustert. Arkeologiske undersøkelser fikk imidlertid vesentlige høyere inntekter enn budsjettet, og dette sammen med redusert kostnadsnivå i seksjonen for øvrig, resulterte i et mindreforbruk totalt.

Budsjettområdet viste et mindreforbruk på i underkant av 0,8 mill. kroner for 2014. Årsaken var at ansvarsområdet Arkeologiske undersøkelser hadde økt oppdragsmengde høsten 2014, hvilket resulterte i vesentlig høyere inntekter enn budsjettet. I tillegg hadde en planlagt lansering av bok om Borre blitt forskjøvet, og relaterte trykkekostnader vil først påløpe våren 2015.

5.2.5 Revisors konklusjon problemstilling 1:

Hvilke rutiner har seksjon Kulturarv for budsjettstyring og hvordan etterleves disse?

Vestfold fylkeskommune har etablert budsjett- og rapporteringsrutiner. Revisor konkluderer med at Vestfold fylkeskommunes etablerte rutiner for budsjettstyring, er i tråd med forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner og forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Revisors konkluderer med at Kulturarv følger Vestfold fylkeskommunes rutiner for budsjettstyring, som er regulert i *Fremdriftsplan for regnskapsrapportering og budsjettarbeid*, vedtatt i fylkesrådmannens ledergruppe. Kulturarv leverer pålagte tertialrapporter til kultursektoren, som leverer en samlet tertialrapport for sitt område til økonomiseksjonen. Innholdet i rapportene på økonomi- og resultatmål m.m. rapporteres videre til fylkestinget, i sin helhet. I de to kontrollerte tertialrapportene i 2014 blir det ikke meldt om økonomiske avvik på Kulturarv.

Revisor konkluderer med at seksjonen Kulturarv følger Vestfold fylkeskommunens rutiner for budsjettstyring og rapportering. Kultursektoren/Kulturarv har rapportert 1. og 2. tertial 2014, og regnskapet ved årets slutt. Rapporten for 1. tertial er uten avvik og prognosen for året er lik justert budsjett. I rapporten for 2. tertial 2014 meldes det om avvik mellom prognose og justert budsjett, med et vesentlig mindreforbruk på seksjon Folkehelse. Det er ingen meldte avvik på Kulturarv.

I tillegg til tertialrapporteringen, har kultursektoren lagt opp til at alle seksjoner innenfor kultur skal rapportere månedlig internt. Revisor kan konkludere med at månedsrapporteringen for Kulturarv fungerer bra.

5.3 Problemstilling 2:

Hvilket ansvar har Vestfold fylkeskommune innenfor kulturminnevern?

Denne problemstillingen er en beskrivende problemstilling, hvor revisjonen har kartlagt hvilket ansvar Vestfold fylkeskommunen har innenfor kulturminnevern.

5.3.1 Vestfold fylkeskommunen ansvar innenfor kulturminnevern

Som nevnt under pkt. 5.1.4 er det flere aktører som har ansvar for kulturminnevernet i Norge. Vestfold fylkeskommune har to hovedansvarsområder innenfor kulturminnevern;

- Forvaltningsansvar
- Utviklingsansvar

Forvaltningsansvaret kan defineres som den statlige delegerte myndigheten, mens utviklingsansvaret er delegert fra fylkestingets gjennom vedtatte strategiske kulturplaner for Vestfold.

5.3.1.1 Forvaltningsansvar

Forvaltningsoppgavene, som kulturminneforvaltningen i Vestfold fylkeskommune utfører i samarbeid med kommunene og andre, utgjør et viktig grunnlag for å styrke kulturarven som en ressurs i samfunnsutviklingen. Vestfold fylkeskommune har, som regional kulturminneforvalter, ansvar for å ivareta kulturminner i fylket og skal sørge for at det tas hensyn til kulturminner og -miljøer i planleggingen, også på kommunenivå. Fylkeskommunen har en sentral rolle som veileder overfor kommuner og tiltakshavere.

Seksjon Kulturarv i Vestfold fylkeskommune har delt inn forvaltningsansvaret i to hovedområder av kulturminner:

1. Arkeologi – automatisk fredete kulturminner i Vestfold
2. Nyere tids kulturminner i Vestfold – fredete og vernede

Automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner er beskrevet under pkt. 5.1.4 foran.

Rammene for fylkeskommunens forvaltningsansvar/oppgave er regulert av flere lover, forskrift, prioriteringsbrev med mer, hvorav de viktigste er;

- Kulturminneloven (kml)
- Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven
- Plan- og bygningsloven (pbl)
- Stortingsmelding 35 (2012-2013) – Framtid med fotfeste - Kulturminnepolitikken
- Nasjonale mål - Riksantikvarens årlige prioriteringsbrev for regional kulturminneforvaltning
- Tilskuddsordning til fredete hus og anlegg over statsbudsjettet

Kulturminneloven med forskrift

Kulturminnevernets virksomhet knyttet til vern og forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer er først og fremst regulert etter kulturminneloven (kml). Fylkeskommunen er delegert myndighet etter kulturminneloven i flere saker som angår kulturminner, og fører tilsyn med fredete kulturminner. Det sterkeste virkemiddelet loven gir, er fredning; enten direkte gjennom loven (automatisk fredete kulturminner) eller gjennom vedtak eller forskrift. Fylkeskommunen samarbeider med eiere av fredete kulturminner og har anledning til å sette i gang fredning og foreta midlertidig fredning etter kulturminneloven.

Forskriften om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven, setter regler for hvilke instanser som er rette myndighet i forhold til de ulike paragrafene i kulturminneloven.

Vestfold fylkeskommunes delegasjonsreglement, kapittel 2, viser *Konkret delegering av myndighet og delegasjon etter særlovgivningen*. Vedlegg 1 til rapporten viser delegering av myndighet og delegasjon etter kulturminneloven. Vi gjør oppmerksom på at gjeldende reglement ikke er oppdatert i tråd med gjeldende praksis på området, hvor fylkesrådmannen delegeres all myndighet etter kulturminneloven. Vi har imidlertid blitt informert om at fylkeskommunen jobber med å oppdatere delegasjonsreglementet.

Plan og bygningsloven

Kommunene er reguleringsmyndighet etter plan- og bygningsloven (pbl), mens Vestfold fylkeskommunes rolle overfor kommunene er knyttet til å veilede og bistå i deres planleggingsoppgaver. I tillegg er fylkeskommunene høringsinstans for kommuneplanene og kan komme med innsigelser til arealdelen i kommuneplanene og reguleringsplaner. Vedlegg 2 til rapporten viser delegering av myndighet og delegasjon etter plan- og bygningsloven.

Nasjonale mål - prioriteringer fra Riksantikvaren

De nasjonale målene fastsettes av statlige myndigheter. I stortingsmelding nr. 35 (2012-2013) – *Framtid med fotfeste – Kulturminnepolitikken*, ligger grunnlaget for de nasjonale målene frem til 2020.

Hvert år mottar den regionale kulturminneforvaltningen et prioriteringsbrev fra Riksantikvaren. Prioriteringsbrevet har to deler – en innledningsdel som er likelydende for alle, og en del tilpasset de utfordringer den enkelte fylkeskommune/Sametinget står overfor i det aktuelle året. Den første delen er basert på føringer i statsbudsjettet og Riksantikvarens føringer for året i forhold til de nasjonale målene. Under hvert av de nasjonale målene fremgår det også hva Riksantikvaren forventer av regionalforvaltningen. Det fremgår av brevene for 2014 og 2015 at Vestfold fylkeskommune har spilt inn særlige satsinger og utfordringer. Riksantikvarens prioriteringsbrev for 2014 ligger som vedlegg 3 bak i rapporten.

Tilskuddsordning - fredete hus og anlegg over statsbudsjettet

Hvert år bevilges midler til fredete hus og anlegg over statsbudsjettet. Kulturarv informerer eiere om søknadsfrist o.a. gjennom eget brev til dem, på fylkeskommunens nettsider, Kulturarvs facebook- og twitterprofil samt annonserer i lokalavisene. Kulturarv mottar så søknadene og videresender dem til Riksantikvaren. Deretter får Kulturarv brev fra Riksantikvaren med melding om den totale tildeling til Vestfold. Kulturarv følger opp med å fordele tilskudd til den enkelte søker. Det påhviler Kulturarv en plikt om å følge opp arbeidene og se til at de er i samsvar med antikvariske prinsipper før alle pengene kan utbetales. I etterkant må Kulturarv rapportere til Riksantikvaren på fordeling og status på

utbetalingene. Samhandlingen er svært ressurskrevende og oppleves som unødvendig. Rutinene blir noe endret f.o.m. 2015.

I tillegg forvalter Kulturarv to fylkeskommunale tilskuddsordninger, henholdsvis tilskudd til verneverdige kulturminner og tilskudd til museer og formidling. Vi har ikke gått nærmere inn på disse tilskuddsordningene.

5.3.1.2 Utviklingsansvar

Vestfold fylkeskommune er en utviklingsorganisasjon som jobber med utviklingsarbeid også innenfor kulturfeltet, herunder kulturminnevern.

Rammene for fylkeskommunens utviklingsansvar på kulturfeltet, er forankret i følgende planer, vedtatt av fylkestinget;

- Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014
- Strategisk kultur- og idrettsplan for Vestfold 2015-2018

Strategisk kulturplan for Vestfold ble første gang ble vedtatt i 2003. Strategisk kulturplan er det viktigste verktøyet fylkeskommunen har for å utvikle kulturlivet i fylket, og peker ut kursen for de viktigste satsningene i planperioden. Den strategiske kulturplanen for 2011-2014 inneholder to deler; del 1 – Strategidokument og del 2 – Handlingsprogram. Strategidokumentet viser fokusområder og gjennomføringsstrategier. Under del 2 fremgår handlingsprogram med målsetninger og tiltak for de ulike seksjonene innenfor kulturområdet, herunder Kulturarv.

Seksjon Kulturarv har følgende hovedmål og delmål nedfelt i Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014:

Hovedmål: Være en drivkraft i samfunnsutviklingen

- Delmål 1: Bruke kulturarven til å berike byer og tettsteder
- Delmål 2: Utvikle og effektivisere forvaltningen
- Delmål 3: Dele kunnskap og kompetanse
- Delmål 4: Bygge Vikingfylket Vestfold

I strategidokumentet er det nedfelt ulike tiltak for måloppnåelse, se vedlegg 7.

I desember 2014 ble det vedtatt en ny *Strategisk Kultur- og idrettsplan for Vestfold 2015-2018 (SKP)*, som er en rullering av Strategisk kulturplan for 2011-2014.

I april 2015 ble det vedtatt en *Helhetlig attraksjonsstrategi for vikingtidsformidling i Vestfold 2015-2018*.

Av andre plandokumenter innenfor utviklingsområdet kan nevnes;

- *Samordnet plan for bruk og utvikling av Slottsfjellområdet*, vedtatt av fylkestinget i desember 2011
- *UNESCO-søknaden om verdensarvstatus for Oseberg, Gokstad og Borre*, politisk satsingsområde siden 2010

5.3.2 Revisors konklusjon problemstilling 2: Hvilket ansvar har Vestfold fylkeskommune innenfor kulturminnevern?

Vestfold fylkeskommune er en av flere aktører, som har ansvar for kulturminnevernet i Norge. Vestfold fylkeskommune har to hovedansvarsområder innen kulturminnevern;

- Forvaltningsansvar – statlig delegert myndighet
- Utviklingsansvar – delegert fra fylkestinget gjennom vedtatte strategiske kulturplaner for Vestfold.

Fylkeskommunen har delt inn forvaltningsansvaret i to hovedområder;

- Arkeologi – automatisk fredete kulturminner i Vestfold
- Nyere tids kulturminner i Vestfold – fredete og vernede

I tabellen på neste side har vi oppsummert Vestfold fylkeskommunes ansvar innen kulturminnevern.

VESTFOLD FYLKESKOMMUNES ANSVAR INNEN KULTURMINNEVERN			
Forvaltningsoppgaver	<p>Arkeologi – automatisk fredete kulturminner og Nyere tids kulturminner - fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg</p> <p>Oppgaver innenfor begge ansvarsområdene:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rådgi kommuner og utbyggere i tidlig planfase. ▪ Høringsinstans for kommuneplaner og reguleringsplaner. Herunder godkjenne arealbruk som kan virke inn på automatisk fredet kulturminne, se til at kulturminner og sikringssoner ivaretas i hensynssoner, vurdere dispensasjoner fra fredning samt ivareta sammenhengen mellom kulturminner og landskap. ▪ Innsigelsesmyndighet til arealdelen i kommuneplan og reguleringsplan. ▪ Gjennomføre skjøtsel, skilting og tilrettelegging i fredete og verneverdige områder. ▪ Riksantikvarens forventninger til regionalforvaltningen angående nasjonale mål. 		
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Arkeologi – automatisk fredete kulturminner</p> <p>Spesielle oppgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Motta melding om tiltak som kan virke inn på automatisk fredet kulturminne. Ved mottak av melding plikter fylkeskommunen å undersøke om tiltaket virker inn på automatisk fredete kulturminner og avgi en uttalelse. Gjennomføre arkeologiske undersøkelser i terrenget om nødvendig. ▪ Søke etter, registrere og vedlikeholde automatisk fredete kulturminner, med noen unntak² ▪ Motta melding om funn av løse kulturminner. Tre inn i høyeste bud når løse kulturminner, funnet før 1905, selges på auksjon. ▪ Avgjøre om marken over et automatisk fredet kulturminne fortsatt kan nyttes til beite eller innmark og om pløying og annet jordarbeid dypere enn tidligere kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner. </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Nyere tids kulturminner - fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg</p> <p>Spesielle oppgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Motta byggesaker fra kommuner og privatpersoner og komme med råd og innspill, eventuelt klage på vedtak fattet av kommunen. ▪ Motta melding/søknad og vedtak fra kommunene om riving eller vesentlig endring av ikke fredet byggverk eller anlegg oppført før 1850. ▪ Undersøke og gi pålegg om istandsetting ved forsømt vedlikehold av fredet byggverk mv. ▪ Forberede fredningssaker til Riksantikvaren. ▪ Foreta midlertidig fredning inntil saken er avgjort av Riksantikvaren. ▪ Motta melding om fredet byggverk mv., som er skadet ved brann eller annen ulykke, og avgjøre om den skal istandsettes eller gjenreises, med noen unntak.³ Motta melding om forsikringstilfelle er inntrådt og bestemme at forsikringssummen ikke skal utbetales før saken er avgjort. ▪ Tilskuddsordning - fredete hus og anlegg over statsbudsjettet </td> </tr> </table>	<p>Arkeologi – automatisk fredete kulturminner</p> <p>Spesielle oppgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Motta melding om tiltak som kan virke inn på automatisk fredet kulturminne. Ved mottak av melding plikter fylkeskommunen å undersøke om tiltaket virker inn på automatisk fredete kulturminner og avgi en uttalelse. Gjennomføre arkeologiske undersøkelser i terrenget om nødvendig. ▪ Søke etter, registrere og vedlikeholde automatisk fredete kulturminner, med noen unntak² ▪ Motta melding om funn av løse kulturminner. Tre inn i høyeste bud når løse kulturminner, funnet før 1905, selges på auksjon. ▪ Avgjøre om marken over et automatisk fredet kulturminne fortsatt kan nyttes til beite eller innmark og om pløying og annet jordarbeid dypere enn tidligere kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner. 	<p>Nyere tids kulturminner - fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg</p> <p>Spesielle oppgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Motta byggesaker fra kommuner og privatpersoner og komme med råd og innspill, eventuelt klage på vedtak fattet av kommunen. ▪ Motta melding/søknad og vedtak fra kommunene om riving eller vesentlig endring av ikke fredet byggverk eller anlegg oppført før 1850. ▪ Undersøke og gi pålegg om istandsetting ved forsømt vedlikehold av fredet byggverk mv. ▪ Forberede fredningssaker til Riksantikvaren. ▪ Foreta midlertidig fredning inntil saken er avgjort av Riksantikvaren. ▪ Motta melding om fredet byggverk mv., som er skadet ved brann eller annen ulykke, og avgjøre om den skal istandsettes eller gjenreises, med noen unntak.³ Motta melding om forsikringstilfelle er inntrådt og bestemme at forsikringssummen ikke skal utbetales før saken er avgjort. ▪ Tilskuddsordning - fredete hus og anlegg over statsbudsjettet
	<p>Arkeologi – automatisk fredete kulturminner</p> <p>Spesielle oppgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Motta melding om tiltak som kan virke inn på automatisk fredet kulturminne. Ved mottak av melding plikter fylkeskommunen å undersøke om tiltaket virker inn på automatisk fredete kulturminner og avgi en uttalelse. Gjennomføre arkeologiske undersøkelser i terrenget om nødvendig. ▪ Søke etter, registrere og vedlikeholde automatisk fredete kulturminner, med noen unntak² ▪ Motta melding om funn av løse kulturminner. Tre inn i høyeste bud når løse kulturminner, funnet før 1905, selges på auksjon. ▪ Avgjøre om marken over et automatisk fredet kulturminne fortsatt kan nyttes til beite eller innmark og om pløying og annet jordarbeid dypere enn tidligere kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner. 	<p>Nyere tids kulturminner - fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg</p> <p>Spesielle oppgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Motta byggesaker fra kommuner og privatpersoner og komme med råd og innspill, eventuelt klage på vedtak fattet av kommunen. ▪ Motta melding/søknad og vedtak fra kommunene om riving eller vesentlig endring av ikke fredet byggverk eller anlegg oppført før 1850. ▪ Undersøke og gi pålegg om istandsetting ved forsømt vedlikehold av fredet byggverk mv. ▪ Forberede fredningssaker til Riksantikvaren. ▪ Foreta midlertidig fredning inntil saken er avgjort av Riksantikvaren. ▪ Motta melding om fredet byggverk mv., som er skadet ved brann eller annen ulykke, og avgjøre om den skal istandsettes eller gjenreises, med noen unntak.³ Motta melding om forsikringstilfelle er inntrådt og bestemme at forsikringssummen ikke skal utbetales før saken er avgjort. ▪ Tilskuddsordning - fredete hus og anlegg over statsbudsjettet 	
<p>Rammer: Kulturminneloven med forskrift, plan og bygningsloven, VFK delegasjonsreglement, St.meld. 35 (2012-2013) – Framtid med fotfeste, Riksantikvarens årlige prioriteringsbrev, tilskuddsordning - fredete bygg og anlegg over statsbudsjettet</p>			

² Unntak: Automatisk fredete kulturminner fra middelalderen for så vidt gjelder kirker, klostre og kirkelige anlegg, borger og befestninger, byanlegg og rester av slike og stående bygninger av alle slag.

³ Unntak: fredete kirker fra perioden 1537 til-1649, fredete byggverk i statens eie og fredete båter.

Utviklingsoppgaver	Utviklingsrettede oppgaver
	Hovedmål Kulturarv: Være en drivkraft i samfunnsutviklingen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bruke kulturarven til å berike byer og tettsteder ▪ Utvikle og effektivisere forvaltningen ▪ Dele kunnskap og kompetanse ▪ Bygge Vikingfylket Vestfold
	Rammer: Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014, Regional Plan for Bærekraftig Arealpolitikk

Tabell 2 – Vestfold fylkeskommunes ansvar innen kulturminnevern

5.4 Problemstilling 3:

I hvilken grad følger Vestfold fylkeskommune opp lovverk og nasjonale målsettinger innen kulturminnevern?

5.4.1 Revisjonskriterier:

Lovverk og nasjonale målsettinger innen kulturminneforvaltningen er utledet fra følgende kilder;

- Kulturminneloven (kml)
- Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven
- Plan- og bygningsloven (pbl)
- Nasjonale mål som fremgår av Riksantikvarens årlige prioriteringsbrev for regional kulturminneforvaltning for 2014 og Stortingsmelding 35 (2012-2013) – Framtid med fotfeste – Kulturminnepolitikken

I tilknytning til problemstilling 2, oppsummerte revisor i konklusjonen fylkeskommunens oppgaver innen kulturminnevernet, jf tabell 2 foran. I lys av de viktigste oppgavene i denne tabellen, har revisor utledet følgende revisjonskriterier, som fylkeskommunen må ivareta, for å vurdere hvorvidt lovverk og nasjonale målsettinger blir fulgt opp:

1. Rådgi kommuner og utbyggere i tidlig planfase, være høringsinstans for kommuneplaner, reguleringsplaner og byggesaker, være innsigelsesmyndighet til arealdelen i kommuneplan og reguleringsplan. Kulturarv har klageadgang i kommunale byggesaker. Undersøke om planlagte tiltak på et areal vil virke inn på automatisk fredete kulturminner og avgi en uttalelse. Gjennomføre arkeologiske undersøkelser om nødvendig.
2. Gjennomføre skjøtsel, skilting og tilrettelegging i fredete og verneverdige områder.
3. Vern av fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg, herunder forberede fredningssaker til Riksantikvaren og foreta midlertidig fredning inntil saken er avgjort hos Riksantikvaren.
4. Følge opp nasjonale målsettinger og prioriteringer som er utledet i Riksantikvarens årlige prioriteringsbrev.

5.4.2 Vestfold fylkeskommunes oppfølging av lovverk og nasjonale målsettinger innen kulturminnevern

Under denne problemstillingen har vi undersøkt hvorvidt Vestfold fylkeskommune og seksjon Kulturarv har fulgt opp de fire revisjonskriteriene nevnt over i 2014.

5.4.2.1 Fylkeskommunens oppfølging av ansvar overfor kommuner og private aktører i Vestfold

Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA)

Fylkestinget vedtok Regional plan for bærekraftig arealpolitikk den 25. april 2013 med endring 6. mars 2014. Hensikten med planen er at den skal legge til rette for vekst i befolkning og arbeidsplasser innenfor bærekraftige rammer. Den skal også forenkle den

kommunale arealplanleggingen gjennom økt forutsigbarhet. Med planens helhetlige tilnærming er målet at planen langt på vei skal ta hensyn til motstridende **samfunns mål** som:

Samfunns mål – Regional Plan for Bærekraftig Arealpolitikk (RPBA):
1. Vestfold er en bærekraftig og framgangsrik region
2. Matjordareal er økt, og de spesielle og uerstattelige verdiene i Vestfold natur, kulturlandskap og kulturmiljøer er bevart.
3. Byene, tettstedene og bygdene i Vestfold er attraktive og livskraftige.
4. Vestfold er konkurransedyktig nasjonalt og internasjonalt, og trekker til seg kompetent arbeidskraft og nyskapende virksomheter.
5. Ulikheter i folkehelse og levekår er redusert.
6. Transportsystemet er miljøvennlig, sikkert og effektivt.
7. Vestfold er et foregangsfylke for reduserte klimautslipp og miljøvennlig energibruk.
8. Samfunnssikkerheten i Vestfold er svært høy.

Figur 3 – Samfunns mål - RPBA

Planen er et partnerskapsbasert samarbeid om samfunnsutviklingen i Vestfold. En rekke aktører i Vestfold-samfunnet, inkludert 12 kommunesamarbeidet, har stått bak ønsket om å lage en plan for bærekraftig arealpolitikk for Vestfold.

Alle kommuner, arbeidslivsorganisasjoner og sentrale organisasjoner har vært involvert i arbeidet. Planen fastlegger hovedtrekk i utbyggingsmønsteret i Vestfold, med særlig fokus på by- og tettstedsutvikling og næringsutvikling i et 30-års perspektiv.

Planen er blitt til gjennom et tett samarbeid mellom kommunene i Vestfold, fylkesmannen og Vestfold fylkeskommune. Et hovedgrep er at planen viser langsiktige utviklingsgrenser i et tidsperspektiv fram til 2040 for byer og en rekke tettsteder i Vestfold. Innenfor disse langsiktige utviklingsgrensene er det avklart nye arealer som kan omdisponeres til byggeformål, gitt at øvrige retningslinjer i RPBA følges.

Den vedtatte planen består av:

- Mål, strategier, retningslinjer og effektmål Plankart
- Konsekvensutredning
- Kommuneark
- Handlingsprogram

I følge ledelsen i seksjon Kulturarv, viser RPBA på en god måte at det er mange hensyn å ta og at fylkeskommunens ansvar må sees i en større helhet. Arbeidet med RPBA har vært et prioriteringsarbeid for blant annet verneområder i fylket. Områder er kartlagt og delt inn i mer og mindre risikofylte soner. Oppgaver skal prioriteres innenfor de mest risikofylte arealene, mens enkelte områder har et mer liberalt vern. For seksjon Kulturarv betyr det at RPBA skal være et prioriteringsverktøy i saksbehandlingen overfor kommunene. Riksantikvaren ønsker at fylkeskommunen skal jobbe med kulturminner i kommunene, men ledelsen i seksjon for Kulturarv opplyser at arbeidet med den regionale planen, RPBA, legger føringer for hvordan kommunene og fylkeskommunen skal jobbe med kulturminner i kommunene, også i tidlig

planfase. Prioriteringer i planen har ført til at fylkeskommunen har prioritert bort saker, da de opplyser at de ikke har ressurser til å se på alt.

Et eksempel på dette er ”grøftesaker” i Vestfold, som i følge seksjonen har vært en omfattende sak i Vestfold om bevaring av jordbruk/kulturminne. Vestfold er et jordbruksfylke, og det er mange kulturminner som befinner seg på disse jordene. Kommunene har fått tilskudd til drenering av jordene, men fylkeskommunen må godkjenne før graving kan igangsettes. Fylket har ved hjelp av RPBA, prioritert områder hvor en setter inn ressurser for å sikre eventuelle kulturminner før grøftegravning på jordene tillates. Lavrisikoområder er da ansett som ”klarerte områder” i samarbeid med kommunen, og kontrolleres da ikke nærmere av fylkeskommunen.

De åtte vedtatte samfunnsmålene i Regional Plan for Bærekraftig Arealpolitikk, er beskrivelser av brede mål for utviklingen av samfunnet på områder der arealpolitikken gir et viktig bidrag. Til hvert samfunnsmål er det beskrevet flere strategier, som omtaler hva arealpolitikken skal gjøre for å bidra til at samfunnsmålene oppfylles. Strategiene følges videre opp av retningslinjer, som er operasjonalisering av politikken; hvordan politikken praktisk skal gjennomføres og med hvilke virkemidler. Det er spesielt samfunnsmål 2 og 3 som har strategier og retningslinjer som omhandler vern av kulturminner.

I forbindelse med arbeidet med RPBA, er det utviklet temakart, basert på en rekke registreringer som gir informasjon om verdier knyttet til arealer i Vestfold. Et resultat av dette er at kulturminneforvaltningen i Vestfold er delt inn i tre arealkategorier, med følgende føringer:

Areakategorier i Vestfold - Kulturminneforvaltningen
1. Kulturmiljøer med strengt vern. Endringer vil vanligvis ikke tillates med mindre de fremmer kulturminneinteressene. (37)
2. Områder innenfor langsiktig utviklingsgrense med liberal forvaltning. Endringer tillates normalt.
3. Områder utenfor langsiktige utviklingsgrenser behandles på vanlig måte gjennom undersøkelser og avveining mellom vern og utbygging.

Figur 3 – Areakategorier i Vestfold - Kulturminneforvaltningen

I følge regional plan er det valgt ut og avgrenset 37 kulturmiljøer i kategori 1 ut fra kunnskap, faglig skjønn og utøvelse av myndighet delegert etter kulturminneloven. Alle er regionalt og nasjonalt viktige. Noen har også internasjonal verneverdi. Vedlegg 4 viser en liste over de 37 utvalgte kulturmiljøene i Vestfold. I regional plan er det utarbeidet retningslinjer for arealplaner for å sikre bevaring av kulturminner og kulturmiljø. Vedlegg 5 viser disse retningslinjene. Retningslinjene skal bl.a. sikre bevaring av de 37 utvalgte kulturmiljøer i Vestfold, som en del av en strategi for å bevare sammenhengende kulturmiljøer, hvor det er listet opp noen sentrale vernehensyn. Videre gir retningslinjene føringer om at kommunene skal ta initiativ til avklaring av kulturminneinteresser gjennom kommuneplanprosessen og prioritere hvilke områder som skal avklares. Gjennomføringen skal skje gjennom frivillig samarbeid og uten økte kostnader for kommunen. Det fremgår av retningslinjene at det må tas høyde for at arkeologiske undersøkelser må gjennomføres i sommersesongen. Høyt teknologiske undersøkelsesmetoder benyttes der det er mulig. Riskantikvaren skal avgjøre dispensasjonssaker, mens fylkeskommunen gir sin anbefaling.

Under samfunns mål 3 i regional plan, som omhandler strategier og retningslinjer for å gjøre byene, tettstedene og bygdene i Vestfold attraktive og livskraftige, foreligger det retningslinjer for arealplaner for kulturhistoriske bygningsmiljøer. Vedlegg 6 viser disse retningslinjene.

Fylkeskommunens rolle som rådgiver, høringsinstans og innsigelsesmyndighet

Vestfold fylkeskommune har en viktig rolle overfor kommunene i Vestfold innen kulturminnevern, da de blant annet skal rådgive kommuner og utbyggere i en tidlig planfase. Videre er fylkeskommunen høringsinstans for kommuneplaner og reguleringsplaner, herunder godkjenne arealbruk som kan virke inn på automatisk fredet kulturminne med mer. Fylkeskommunen er også innsigelsesmyndighet til arealdelen i kommuneplan og reguleringsplan.

Gjennom intervju med ledelsen i seksjon Kulturarv ble det opplyst at de har tett dialog med kommunene i Vestfold. Kommunene har hatt mye utskifting av ansatte innenfor regulerings- og planarbeid, slik at behovet for veiledning og opplæring om kulturminner fra fylkeskommunen har vært stort. Siden kommunene er reguleringsmyndighet, må de ta hensyn til kulturminner i sine planer. Kulturminner og kulturmiljøer skal gjennom plan og bygningsloven i første rekke sikres gjennom kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan. Seksjon for Kulturarv opplyser at de er mye involvert i kommunens arbeid med kommuneplaner og reguleringsplaner og er høringsinstans for kommuneplanene. De opplyser at de jobber tett med alle kommunene i Vestfold, og mener at jo mer ressurser de kan legge på et overordnet plannivå, jo mer hensiktsmessig er det. Seksjon for Kulturarv har uttrykt at ved å samarbeide tidlig og tett med alle kommunene i planprosessen, gir det fylkeskommunen større handlingsrom og antall innsigelser går ned. Seksjon for kulturarv opplyser at det er viktig å prioritere oppgaver på de mest risikofylte arealene. Dette har medført at de også har prioritert bort saker, da de ikke ønsker at hverdagen skal "ta de." Arbeidet med Regional Plan for Bærekraftig Arealpolitikk (RPBA) er en del av prioriteringsarbeidet for blant annet verneområder i fylket, se nedenfor.

Seksjon for Kulturarv ivaretar også en viktig rolle som rådgiver i kommunenes byggesaksbehandling. De gir råd og innspill til byggesaker fra kommuner og privatpersoner. Seksjonen kan også klage på slike vedtak fattet av kommunene.

Informasjon - råd og regler til private, landbruket, større utbyggere og kommuner

Som en del av tilrettelegging av ansvaret overfor kommunen har seksjon Kulturarv utarbeidet diverse informasjon, råd og regler, som er lagt ut på fylkeskommunens internettside. Disse omhandler de viktigste rettesnorene for kulturminneforvaltningen. Blant annet følgende regler/råd foreligger på Vestfold fylkeskommunes hjemmeside:

- Regler for graving på privat eiendom
- Regler for kommunale og større utbygginger, herunder om arkeologiske undersøkelser
- 10 gode byggesaksråd for kommunale saksbehandlere. Rådene er laget i samarbeid med vestfoldkommunene. Rådene er ment å være tips om hvordan man skal behandle saker om verneverdig bebyggelse.
- Enkle kjøreregler for henholdsvis *Privatpersoner, Landbruket og Kommunale og større private utbygginger* for å unngå skade på kulturminner

I tillegg legges det ut informasjon og veiledning på Facebook, Twitter og YouTube.

Statistikk saksbehandling

Tabellen nedenfor viser oversikt over saksmengden seksjon Kulturarv håndterer. Aktivitetstallet for 2014 viser at antall plansaker ligger på et stabilt nivå sammenlignet med 2013 og 2011. I 2012 viste antall plansaker et noe lavere tall enn for de sammenlignede årene. Tallmaterialet viser også at saksmengden på byggersaker/fredete kulturminner var ganske stabilt for 2014, 2013 og 2011, mens 2012 hadde her et betydelig høyere tall.

AKTIVITET	2014	2013	2012	2011
Kommuneplaner/reguleringsplaner Plan og bygningsloven (PBL)	204 planer til uttalelse	219 planer til uttalelse	165 planer til uttalelse	225 planer til uttalelse
Byggesaker (PBL)/automatisk freda kulturminner kulturminneloven (KLM)/vedtaksfreda bygg og anlegg (KML)	1060 henvendelser, brev og utsjekking av saker	1019 henvendelser, brev og utsjekking av saker	1199 henvendelser, brev og utsjekking av saker	1072 henvendelse r, brev og utsjekking av saker

Tabell 3 – Stastikk saksbehandling - Kulturarv

Innsigelser

Vestfold fylkeskommune kan fremme innsigelse til forslag til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde. Den rettslige betydningen av innsigelse er at kommunens planvedtak ikke blir rettslig bindende, og at myndigheten til å treffe endelig planvedtak overføres til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Behandlingen av plansaken starter ikke på nytt, men departementet som øverste planmyndighet må behandle planen. Dersom innsigelsen er knyttet til klart avgrensede deler av planen, kan kommunen vedta de deler av planen som det ikke er innsigelse til.

I februar 2013 sendte Klima- og miljødepartementet et brev til fylkesmenn og fylkeskommunene med forslag om ”Forsøk med samordning av statlige innsigelser til kommunale planer”. Regjeringen gikk inn for at det

- a) skulle gjennomføres forsøk i to til tre fylker med statlig samordning av innsigelser til kommunale arealplaner.
- b) i ett av forsøkene skulle det prøves ut en modell der den regionale kulturminneforvaltningen overføres til fylkesmannen for samordning av innsigelser på samme måte som for statlige organer. Dette for å avveie de statlige interessene ved motstrid mellom sektormyndigheters interesser.

Miljøvernministeren ba om en tilbakemelding fra fylkeskommunene på henvendelsen. Henvendelsen fra Klima- og miljødepartementet ble behandlet i Hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø og Fylkesutvalget i april 2013. Det fremgår blant annet av saken at erfaringer fra de siste 10 årene har antallet årlige innsigelser fra fylkeskommunen blitt betydelig redusert, og tilsvarende gjelder antall meklinger hos fylkesmannen. Av de 165 reguleringsplanene og 6 kommunedelplanene, som ble behandlet i 2012, ble det fremmet innsigelser i 8 saker. Det opplyses i saken at arbeidet med Regional Plan for Bærekraftig Arealpolitikk, RPBA, bl.a. har gitt kommunene større forutsigbarhet i arealspørsmål. RPBA legger rammer for å forebygge og løse arealkonflikter knyttet til kommunale planer. Fylkesrådmannen bemerker i saken at arbeidet med å videreutvikle og følge opp den regionale planen vil svekkes vesentlig om kulturminnevernet flyttes fra fylkeskommunene til fylkesmannen. Vedtaket i saken ble blant annet at Vestfold fylkeskommune ikke ønsket å delta i forsøket med overføring av kulturminneforvaltningen til fylkesmannen. Vestfold

fylkeskommune frarådet videre at kulturminnevernet løsrives fra regionalpolitisk styring, da kulturminnevernet er et vel integrert saksfelt i fylkeskommunens regional utviklingsrolle. Utfallet av saken ble at Vestfold fylkeskommune fortsatt har innsigelsesmyndighet i plansaker.

I følge ledelsen i kulturarv er det en utfordring at fylkeskommunen både skal være kulturminnemyndighet og regional utvikler, hvor det kan være motstridende interesser.

Et eksempel på motstridende interesser som kulturminnemyndighet og regional utvikler, kan være i arkeologisaker, hvor fylkeskommunen har statlig delegert myndighet. Dersom fylkeskommunen vil gå til innsigelse på en sak, må saken til hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø, og da har det hendt at utvalget er uenige med seksjon Kulturarv. Dersom hovedutvalget setter Kulturarvs faglige råd til side, må Kulturarv varsle Riksantikvaren. Riksantikvaren kan velge om de ønsker å overta hele saken. Denne rutinen kan oppfattes som at Kulturarv opptrer illojalt, men er altså hjemlet i forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 3, andre ledd. Fylkeskommunen behandler mange saker administrativt, og det blir nesten aldri konflikter. Der konfliktene kommer opp, har de vært knyttet til nyere tids kulturminner og spesielt til bygninger hvor det er større rom for politisk skjønn. Dette rommet er svært begrenset innen automatisk fredete kulturminner.

Undersøkelsesplikten

Ved planlegging av offentlige eller private tiltak på et areal, plikter Vestfold fylkeskommune å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk fredete kulturminner, jf. § 9 i kulturminneloven. Siden fylkeskommunen har et førstelinjeansvar for undersøkelsesplikten, kommer de fleste saker til fylkeskommunen, som må løse undersøkelsesplikten.

§ 10 i loven sier at tiltakshaver skal betale for undersøkelsene. Feltarkeologene i Kulturarv går på egeninntjening, hvilket vil si at det faktureres for ca 4 årsverk.

Arkeologiske undersøkelser

Arkeologene i seksjon Kulturarv gjør undersøkelser på berørte områder for å finne ut om det er uoppdagede kulturminner der. Dersom de finner kulturminner med begrenset vitenskapelig verdi, kan de grave dem ut der og da. Større funn må gjennomgå en lengre saksbehandling. Arkeologene jobber vanligvis i terrenget i perioden 1. mai – 15. november. Kommunen eller tiltakshaver må bestille undersøkelsen før 1. september for å være sikker på at den skjer samme år. I reguleringsplaner og større private utbyggingssaker er tiltakshaver pålagt å betale for undersøkelsene. I kommuneplansaker må dette avtales med virksomheten.

Når fylkeskommunens arkeologer gjør store og viktige funn, må de vurdere om de skal tas vare på eller fjernes gjennom en arkeologisk utgraving. Alle automatisk fredete kulturminner er av nasjonal verneverdi og skal helst bevares i hensynssoner. Ofte har arkeologene befaringer og møter med tiltakshaver og kommunen for å finne ut om tiltak og vern kan kombineres. Utforming av kart og reguleringsbestemmelser fastsettes av kommunen i samarbeid med Kulturarv.

Fjerning og såkalt utilbørlig skjemming av kulturminner tillates hvis vesentlige samfunnsinteresser veier tyngre enn kulturminneverdiene. Seksjon Kulturarv gjør sine vurdering og sender saken videre til Riksantikvaren. Riksantikvaren avgjør om kulturminnet kan fjernes. I så fall må det vanligvis skje gjennom en arkeologisk utgraving. Dette legges inn som vilkår, og utgravningen må skje før utbygging starter. Tiltakshaver betaler for

utgravingen. Det er Kulturhistorisk museum, Norsk Maritimt Museum eller noen ganger Norsk institutt for kulturminneforskning som gjennomfører arkeologiske utgravninger.

Innenfor arkeologifeltet har arkeologene stadig fått tilgang til nye metoder de kan bruke i tillegg til vanlig utgraving. I vanlige arkeologiske utgravning skaper man kunnskap ved å fjerne deler eller hele kulturminnet. De nye metodene skaper kunnskap uten å skade kulturminnene. Man kan bruke opplysninger fra høyteknologiske undersøkelser til å velge ut nøyaktig hvor det er best å sette spaden i jorda. Nye metoder gjør også at arkeologene kan lete etter kulturminner i store områder før de går ut og kvalitetssjekker til fots. Kulturarv benytter seg av ulike høyteknologiske metoder som georadar, magnetometer, satellittbilder og LiDAR-skanning. Vestfold fylkeskommune er partner i forskningsinstituttet LBI ArchPro i Wien, som stadig utvikler nye metoder. Innenfor nyere tids kulturminnevern er utviklingsarbeidet mindre fremtredende.

Revisors vurdering:

Revisors hovedinntrykk er at seksjon Kulturarv ivaretar en viktig rolle overfor kommunene i Vestfold som rådgiver og veileder innen kulturminnevern. De opplyser at de har tett dialog med kommunene, og er mye involvert i kommunenes arbeid med kommuneplaner og reguleringsplaner, også i en tidlig planfase. Resultatet av å samarbeide tidlig og tett med kommunene i tidlig planfase, har i følge fylkeskommunen gitt dem større handlingsrom og antall innsigelser har gått ned. Fylkeskommunens Regionale Plan for Bærekraftig Arealpolitikk, RPBA, vurderes å være et verktøy for kommunene i arbeidet med arealplanlegging, og skal forenkle arbeidet gjennom økt forutsigbarhet. Hensikten med RBPA'en er blant annet at den legger rammer for å forebygge og løse arealkonflikter knyttet til kommunale planer.

I den regionale planen har kulturminneforvaltningen delt inn Vestfold i tre arealkategorier med tilhørende retningslinjer. Kategori 1 er 37 kulturmiljøer med strengt vern, hvor alle er regionalt og nasjonalt viktige. Kategori 2, er områder med mer liberal forvaltning, hvor endringer normalt tillates. Kategori 3 er områder som skal behandles på vanlig måte gjennom undersøkelser og avveining mellom vern og utbygging. Et resultat av dette prioriteringsarbeidet, er at seksjonen har ”prioritert bort saker” på områder med lav risiko for kulturminner, da de ikke ønsker at hverdagen skal ”ta de”.

Seksjon Kulturarv har utarbeidet diverse informasjon, råd og regler, som en del av tilretteleggingen av ansvaret overfor kommunene og private aktører i Vestfold. Disse omfatter de viktigste rettesnorene for kulturminneforvaltningen.

Seksjon Kulturarv behandler videre kommuneplaner og reguleringsplaner, hvor de er høringsinstans og fremmer innsigelse til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning. Dette vurderes å være i tråd med fylkeskommunens ansvar på området. De siste 10 årene har imidlertid antall innsigelser fra fylkeskommunen blitt betydelig redusert.

Seksjon for Kulturarv ivaretar også en viktig rolle som rådgiver i kommunenes byggesaksbehandling. De gir råd og innspill til byggesaker fra kommuner og privatpersoner. Seksjonen kan også klage på slike vedtak fattet av kommunene.

Revisor vurderer videre at seksjon Kulturarv gjennomfører arkeologiske undersøkelser i tråd med revisjonskriteriet. Arkeologene i seksjon Kulturarv gjør undersøkelser på berørte

områder for å finne ut om det er uoppdagede kulturminner der. Dersom de finner kulturminner med begrenset vitenskapelig verdi, kan de grave dem ut der og da. Større funn må gjennomgå en lengre saksbehandling. Arkeologene jobber vanligvis i terrenget i perioden 1. mai – 15. november. Kommunen eller tiltakshaver må bestille undersøkelsen før 1. september for å være sikker på at den skjer samme år. I reguleringsplaner og større private utbyggingssaker er tiltakshaver pålagt å betale for undersøkelsene. I kommuneplansaker må dette avtales med virksomheten.

Innenfor arkeologifeltet har arkeologene stadig fått tilgang til nye metoder de kan bruke i tillegg til vanlig utgravning. I vanlige arkeologiske utgravning skaper man kunnskap ved å fjerne deler eller hele kulturminnet. De nye metodene skaper kunnskap uten å skade kulturminnene. Kulturarv benytter seg av ulike høyteknologiske metoder som georadar, magnetometer, satelittbilder og LiDAR-skanning. Vestfold fylkeskommune er partner i forskningsinstituttet LBI ArchPro i Wien, som stadig utvikler nye metoder.

Revisor vurderer at Vestfold fylkeskommune, gjennom seksjon Kulturarv, følger opp sitt ansvar innenfor kulturminnevernet, overfor kommuner og private aktører i Vestfold.

5.4.2.2 Skjøtsel, skilting og tilrettelegging i fredete og verneverdige områder

Det finnes rundt 4575 arkeologiske kulturminner i Vestfold, som består av 10669 enkeltminner. Fylkeskommunen har et ansvar for å forhindre at kulturminner gror igjen. De velger nøye ut hvilke de skal tilrettelegge for befolkningen. De samarbeider med foreninger, skoler, grunneiere og andre frivillige for om å løse den. Seksjon Kulturarv har beskrevet arbeidet med skjøtsel på fylkeskommunens hjemmeside.

Kriterier de bruker når de velger hvilke kulturminner de skal legge innsatsen i:

- Kulturminnets opplevelsesverdi
- Kulturminnets sjeldenhet eller om det er et godt eksempel på en vanlig type kulturminne
- Tilgjengelighet
- Behov for å sikre mot slitasje og ødeleggelse
- Lokalsamfunnets interesse for å ta vare på kulturminnet

Arbeidet med skjøtsel består i å fjerne kratt, trær, urter og gress på og rundt kulturminnene. Dette kan hvem som helst gjøre. Men skal store trær ned, må kommunen eller andre profesjonelle inn i bildet. Atkomst til kulturminnene skal sikres gjennom skilting og rydding av stier.

Fylkeskommunen har også lagt opp til en ordning der skoler, foreninger, grunneiere og andre kan adoptere "sitt" kulturminne, og ta ansvar for skjøtsel.

Vestfold fylkeskommune har skiltet minst et kulturminne i hver kommune⁴. Riksantikvaren har utarbeidet et informasjonsark om skjøtsel av kulturminner⁵.

---

⁴ Link: <https://www.vfk.no/Aktuelt/Skiltede-vikingminner-i-Vestfold>

⁵ Link: http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/175459/1/infoark_735.pdf

Revisors vurdering:

Revisor vurderer at Vestfold fylkeskommune har tilrettelagt for å ivareta sitt ansvarsområde innenfor skjøtsel, skilting og tilrettelegging i fredete og verneverdige områder.

5.4.2.3 Vern av fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg

Seksjon Kulturarv har også et ansvar innenfor fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg, hvor de blant annet kan forberede fredningssaker til Riksantikvaren og foreta midlertidig fredning inntil saken er avgjort hos Riksantikvaren.

Fredete kulturminner er kulturminner med nasjonal verdi som Riksantikvaren har fattet fredningsvedtak for. Flesteparten av disse er **bygninger**. (Noen svært få kulturmiljøer er fredet etter kulturminneloven.) Vedtaket er tinglyst og innebærer at det ikke er lov å endre eller rive kulturminnet. Da må man i så fall søke om det. Ordinært vedlikehold er lov. Seksjon kulturarv fører tilsyn med fredete kulturminner og samarbeider med eiere av fredete kulturminner. Seksjon Kulturarv holder årlige samlinger for eiere av fredete kulturminner, hvor de tilbyr veiledning og faglig bistand.

Fylkekommunen har anledning til å sette i gang fredning og foreta midlertidig fredning etter kulturminneloven. Ledelsen i seksjonen opplyser at arbeidet med å forberede fredningssaker for Riksantikvaren er svært omfattende, og at de har maks en fredningssak i året.

Vernede kulturminner er sikret av kommunene og fylkeskommunen gjennom plan- og bygningsloven eller etter avtale med eier eller bruker. Disse ligger vanligvis innenfor hensynssoner i reguleringsplaner. Bestemmelser i planene styrer hva som kan skje med dem.

Verneverdige kulturminner er kulturminner uten formelt vern. Det kan være eldre bygninger i uregulerte områder, bygninger fra før 1900 som finnes i SEFRAK-registeret⁶ og bygningsmiljøer. Fylkeskommunen har nedfelt noen kriterier når de skal vurdere verneverdi.

Fylkekommunen har anledning til å sette i gang fredning av vernede eller verneverdige bygg og anlegg (kulturminner), og foreta midlertidig fredning etter kulturminneloven inntil saken er avgjort hos Riksantikvaren. Ledelsen i seksjonen opplyser at arbeidet med å forberede fredningssaker for Riksantikvaren er svært omfattende, og at de har maks en fredningssak i året. Fredningssaker behandles både administrativt og politisk i fylkeskommunen. Seksjon Kulturarv har opplyst at arbeidet med kulturminner ”Yngre enn 1850” er krevende, da det er mye basert på skjønnsvurderinger. Det er kommunene som er ansvarlige etter plan- og bygningsloven.

Revisors vurdering:

Revisor vurderer at seksjon Kulturarv ivaretar sitt ansvar med å føre tilsyn med fredete kulturminner og samarbeider med eiere av fredete kulturminner. De holder blant annet årlige samlinger for eiere av fredete kulturminner, hvor de tilbyr veiledning og faglig bistand.

Seksjon Kulturarv setter også i gang fredningsprosesser av vernede og verneverdige bygg og anlegg og foretar midlertidig fredning etter kulturminneloven. Ledelsen i seksjonen opplyser imidlertid at arbeidet med å forberede fredningssaker for Riksantikvaren er svært omfattende, og at de har maks en fredningssak i året. Fredningssaker behandles både administrativt og politisk i fylkeskommunen.

---

⁶ SEFRAK er et register over bygninger oppført før 1900. Det finnes drøyt 14.000 SEFRAK-bygninger i Vestfold. Registeret sier ikke noe om vern eller verdi. Registeret brukes i kommunenes og fylkeskommunens saksbehandling som en pekepinn om at et hus kan ha kulturhistorisk verdi.

Revisor vurderer, i følge opplysninger fra seksjon Kulturarv, at arbeidet med kulturminner ”*ynge enn 1850*” er noe av det mest krevende de jobber med, da det er mye basert på skjønnsvurderinger. Det er kommunene, som er ansvarlige etter plan- og bygningsloven.

5.4.2.4 Vestfold fylkeskommunes oppfølging av nasjonale mål og prioriteringer fra Riksantikvaren

De nasjonale målene for kulturminneforvaltningen fastsettes av statlige myndigheter. I stortingsmelding nr. 35 (2012-2013) – *Framtid med fotfeste – Kulturminnepolitikken*, ligger grunnlaget for de nasjonale målene frem til 2020. Riksantikvarens årlige prioriteringsbrev for regional kulturminneforvaltning, se vedlegg 3, gir føringer for året i forhold til de nasjonale målene. I forkant av at prioriteringsbrevet sendes ut, blir fylkeskommunen bedt om å komme med innspill på tre kortfattede prioriterte satsinger og tre kortfattede utfordringer for eget fylke, samt tre gode resultater fra fjoråret. Disse innspillene fra Vestfold fylkeskommune fremkommer av prioriteringsbrevet for 2014.

Det fremgår også av brevene at Riksantikvaren og den regionale kulturminneforvaltningen i fellesskap, skal nå de nasjonale mål på kulturminnefeltet fram mot 2020. Riksantikvaren har ikke instruksjonsmyndighet overfor fylkeskommunen, så brevet er mer et forventningsbrev til fylkeskommunen enn instruks.

Vestfold fylkeskommune behandler årlig prioriteringsbrev fra Riksantikvaren ved å utarbeide en politisk sak om *Riksantikvarens prioriteringsbrev til kulturminneforvaltningen* til behandling i hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø. Revisor har i hovedsak sett på behandling av saken i 2014 (sak 7/14 i HSAM/25.02.2014). Saken for 2014 inneholder en saksutredning og fylkesrådmannens bemerkninger til prioriteringsbrevet fra Riksantikvaren. Det fremgår bl.a. av fylkesrådmannens bemerkninger at brevet ikke har tatt opp i seg tydelige tilbakemeldinger fra fylkeskommunene, deriblant Vestfold, om at det bør følge ressurser med oppgaver, samhandlingsrutiner må forenkles og varslede endringer i rolle- og oppgavefordeling ikke må forsinkes ytterligere. Fylkesrådmannen savner også en erkjennelse av de grep Vestfold fylkeskommune har tatt for å løse regionale og nasjonale utfordringer. Han nevner bl.a. arbeidet med Regional plan for bærekraftig utvikling, RPBA, og den brede prosessen og interesseavveiningene Vestfold har gjort i samarbeid med kommunene som gjorde kulturminner og kulturmiljøer til premiss for arealbruk langt utover det nasjonale målet om sikring innen 2020. Vedtaket i saken ble at Riksantikvarens prioriteringsbrev for 2014 tas til orientering. Videre at Vestfold fylkeskommune vil påpeke at det er nødvendig med realistisk forståelse fra Riksantikvarens side av forholdet mellom nasjonale mål og tilgjengelige statlige midler til de faktiske verneverdige prosjektene og de pålagte oppgavene. Tilslutt ble det vedtatt at fylkesordfører og fylkesrådmann skulle følge opp pkt. 2 mot statlige myndigheter i forum der fylkeskommunene samles/samarbeider, bl.a. via KS. Saksprotokollen oversendes videre Klima og miljø departementet og Riksantikvaren til informasjon. Oversendelsen går i kopi til Klima- og miljødepartementet.

Etter behandling i HSAM sendes også saken til Hovedutvalg for kultur og helse, som behandler saken som en referatsak.

Det er ingen krav til skriftlig rapportering på gjennomførte forventninger til Riksantikvaren, utover tilbakemelding om tre gode resultater fra året før. Ledelsen i seksjon Kulturarv opplyser imidlertid at de har mye dialog og treffpunkter med Riksantikvaren, slik at de kjenner godt til hva Vestfold fylkeskommune jobber med. Riksantikvaren arrangerer blant

annet to faste møter i året, hvor leder for kulturminnevern i Vestfold fylkeskommune deltar. I tillegg har de andre treffpunkter pga ulike prosjekter i fylket. Seksjon for Kulturarv opplyser imidlertid at de etterlyser mer dialogform med Riksantikvaren.

Revisor vil også trekke inn fylkesrådmannens bemerkninger om Riksantikvarens prioriteringsbrev for 2015 (Sak 9/15/HSAM -10.02.2015), hvor fylkesrådmannen bemerker at det er gledelig å registrere at Riksantikvaren har gjort et utvalg blant mange gode hensikter når de har utformet årets prioriteringsbrev. I følge seksjon for Kulturarv var fjorårets prioriteringsbrev for detaljert, for langt og manglet prioritering mellom de gode sakene. Vestfold fylkeskommune har i flere år spilt inn at de nasjonale målene er for ambisiøse sett i forhold til tilgjengelige midler. I prioriteringsbrev for 2015 går det videre fram at Vestfold fylkeskommune viser til arbeidet med Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA), som Vestfold fylkeskommunes aller viktigste verktøy for å ivareta kulturminnene og nå de nasjonale målene. Riksantikvaren har uttrykt at de ønsker å følge med på hvordan planen fungerer, og om den fører til en mer forutsigbar planlegging i kommunene og færre arealkonflikter.

Revisors vurdering:

Revisor vurderer at Vestfold fylkeskommune følger opp de årlige prioriteringsbrevene fra Riksantikvaren ved bl.a. å fremme en sak til behandling i hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø og oversende saken som referatsak til hovedutvalgt for kultur og helse samt gi innspill til Riksantikvaren. Det fremgår av brevene at Riksantikvaren og den regionale kulturminneforvaltningen i fellesskap, skal nå de nasjonale mål på kulturminnefeltet fram mot 2020. I følge ledelsen i Kulturarv, har ikke Riksantikvaren instruksjonsmyndighet overfor fylkeskommunen, så brevet er mer et forventningsbrev til fylkeskommunen enn instruks. Fylkesrådmannen og seksjon for Kulturarv har uttrykt at det er nedfelt for mange mål og krav, uten at det følger ressurser med, slik at det er vanskelig å nå alle målene.

Vestfold fylkeskommune har blant annet vist til sin Regionale Plan for Bærekraftig Arealpolitikk i korrespondanse med Riksantikvaren, som Vestfold fylkeskommunes aller viktigste verktøy for å ivareta kulturminnene og nå de nasjonale målene. Riksantikvaren har uttrykt at de ønsker å følge med på hvordan planen fungerer, og om den fører til en mer forutsigbar planlegging i kommunene og færre arealkonflikter.

Det er uttrykt fra ledelsen i seksjon for Kulturarv at de har mye dialog og treffpunkter med Riksantikvaren, slik at de kjenner godt til hva Vestfold fylkeskommune jobber med. Seksjon for Kulturarv opplyser imidlertid at de etterlyser mer dialogform med Riksantikvaren.

Revisor vurderer, gjennom intervju og dokumentasjon, at de nasjonale målene kan være for ambisiøse i forhold til tilgjengelige ressurser innenfor den regionale kulturminneforvaltningen.

5.4.2.5 Vestfold fylkeskommunes betraktninger vedrørende kulturminneforvaltningen

Fra ledelsen i seksjon for kulturarv har revisor mottatt noen betraktninger knyttet til roller, ansvar og utfordringer i kulturminneforvaltningen, som er tatt inn i teksten nedenfor.

I tillegg til at mange parter har roller i kulturminneforvaltningen, er ansvaret også oppdelt alt etter hvilken type kulturminne det er snakk om, type forvaltningssak og stadium i saken. Det vil føre for langt å gå i detaljer om dette, men problematikken er synliggjort i flg tre eksempler på saker og saksgang:

Eksempel 1 – fredete bygg og anlegg i privat eie

Fylkeskommunen utarbeider fredningsforslag og sender det på høring. Riksantikvaren fatter fredningsvedtaket. I ettertid kan fylkeskommunen gi tillatelse til inngrep som ikke er vesentlige. Vesentlige inngrep oversendes Riksantikvaren for dispensasjonsbehandling. Fylkeskommunen kan gi pålegg om istandsetting dersom eier har satt i gang arbeid i strid med fredningen eller påført kulturminnet skade. Fylkeskommunen mottar og prioriterer mellom søknader fra eiere om statlige midler til utbedring. Fylkeskommunens innstilling oversendes Riksantikvaren som prioriterer mellom tiltakene. Deretter får fylkeskommunen en viss sum penger som fordeles videre til søkerne med oppfølging i ettertid. Fylkeskommunen har løpende veiledningsansvar overfor eiere av fredete bygg og anlegg samt skal se til at de fredete byggene ivaretas i kommunale bygge- og arealplansaker etter plan- og bygningsloven.

Eksempel 2 – reguleringsplaner som berører arkeologiske kulturminner

Fylkeskommunen mottar planforslag fra kommunen, vurderer om det skal settes i gang arkeologiske registreringer og iverksetter dem. Ved funn av arkeologiske kulturminner gjør fylkeskommunen en avveining mellom utbyggingsbehov og kulturminnets vitenskapelige verdi. Dersom fylkeskommunen mener kulturminnet må reguleres til hensynssone, løper saken i det videre mellom fylkeskommunen og kommunen. Dersom avveiningen lander på at kulturminnet må fjernes, oversender fylkeskommunen sin begrunnelse til Riksantikvaren som har avgjørelsesmyndighet. Riksantikvaren innhenter først en vurdering fra gjeldende arkeologiske museum og sender deretter sin avgjørelse tilbake fylkeskommunen. Ofte må kommunens høringsfrist forlenges for å gi rom for denne saksgangen. Også dette må godkjennes av Riksantikvaren. Fylkeskommunen innarbeider så Riksantikvarens avgjørelse i sin uttalelse til kommunen. Vanligvis stilles det vilkår om arkeologisk utgraving. Ettersom fylkeskommunen ikke har myndighet til å gjøre dette selv, går det ofte lang tid fra plan til utgraving. Når tiden er inne for utgraving, må saken igjen til Riksantikvaren som fastsetter kostnader.

I saker der reguleringsplaner berører kulturminner i vann, må gjeldende marinarkeologiske museum gjøre registreringer, faglig vurdering for Riksantikvaren ved spørsmål om fjerning samt gjennomføre evt utgraving. Dreier det seg om utgravninger av kulturminner fra middelalderen på land, er det Norsk institutt for kulturminneforskning som gjennomfører arbeidet.

I saker der Riksantikvaren mener fylkeskommunen ikke ivaretar nasjonale kulturminneinteresser godt nok, kan direktoratet gå inn og overta hele saken, inkludert innsigelseskompetansen (jf Rundskriv T-2/2003 Om endringer i plan- og bygningsloven, kap. 3.4).

Eksempel 3 – nasjonale mål

De nasjonale målene er fastsatt av statlige myndigheter. Hvert år mottar den regionale kulturminneforvaltningen et prioriteringsbrev fra Riksantikvaren. Brevet beskriver hvordan regionene skal arbeide for å nå de nasjonale målene. Anbefalingene er stort sett like for hele landet og tar kun i begrenset grad opp i seg regionale prioriteringer og arbeidsformer. I Vestfold fylkeskommune styrer imidlertid Strategisk kulturplan (SKP) og Regionale plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) mye av hvordan man skal arbeide for å nå målene. Planen er fireårig, mens mange av anbefalingene i prioriteringsbrevet varierer fra år til år.

Utfordringer

For kommunene:

- Delegering og saksgang er uoversiktlig.

- *Rollene kan oppfattes som uklare.*
- *Tiden som går med til å få saker avklart, harmonerer ikke med korte frister for kommunal arealplanbehandling.*

For fylkeskommunen:

- *Mye ressurser går med til samhandling og formelle samarbeidsrutiner.*
- *Det politiske handlingsrommet er svært begrenset.*
- *Fylkeskommunen skal både være kulturminnemyndighet og regional utvikler.*
- *SKP og RPBA ivaretar nasjonale mål, men setter opp andre veier for å nå målet enn det Riksantikvarens prioriteringsbrev gjør.*
- *Delegering av statlig myndighet innebærer rapporteringsrutiner som kommer i tillegg til rapportering i hht politiske vedtak på regionalt nivå. Dette er rapportering som foregår direkte til direktoratet og gjennom kulturminnedatabasen Askeladden.*

For privatpersoner:

- *Delegering og saksgang er uoversiktlig.*
- *Rollene oppfattes som uklare.*

5.4.3 Revisors konklusjon underproblemstilling 3:

I hvilken grad følger Vestfold fylkeskommune opp lovverk og nasjonale målsettinger innen kulturminnevern?

Revisors hovedinntrykk er at Vestfold fylkeskommune, gjennom seksjon for Kulturarv, i all hovedsak følger opp sitt ansvar innen kulturminnevern på en god måte innenfor sine rammer. Vårt inntrykk er også at seksjon for Kulturarv besitter god kompetanse innen sitt fagfelt. Oppgavene er imidlertid mange og til dels utfordrende, og tilbakemeldinger fra seksjonen tyder på at tilgjengelig ressurser ikke er tilstrekkelig til å oppfylle alle mål og krav innenfor den regionale kulturminneforvaltningen. Vestfold fylkeskommune har imidlertid utarbeidet ulike planer som vurderes å være med på å ivareta ansvaret innenfor kulturminnevernet.

Revisor vil også trekke frem at ledelsen i seksjon for Kulturarv har uttrykt at det er noen utfordringer knyttet til roller og ansvar i kulturminneforvaltningen. Det er uttrykt at i tillegg til at mange parter har roller i kulturminneforvaltningen, er ansvaret også oppdelt etter hvilken type kulturminne det er snakk om, type forvaltningssak og stadium i saken. Seksjon for Kulturarv har trukket frem utfordringer for henholdsvis kommunene, fylkeskommunen og privatpersoner.

I tabellen på neste side har vi oppsummert hvordan Vestfold fylkeskommune, gjennom seksjon for Kulturarv, har fulgt opp sitt ansvar innen kulturminnevern.

VESTFOLD FYLKESKOMMUNES OPPFØLGING AV ANSVAR INNEN KULTURMINNEVERN	
Forvaltningsoppgaver	<p>Revisor vurderer at seksjon for Kulturarv i hovedsak ivaretar sine forvaltningsoppgaver innen Arkeologi – automatisk fredete kulturminner og Nyere tids kulturminner - fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg, gjennom;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Regional Plan for Bærekraftig Arealpolitikk, RPBA - et viktig verktøy for kommunene i arbeidet med arealplanlegging. Tre arealkategorier for kulturminneforvaltningen i Vestfold - med ulik grad av vern. ▪ Rådgivning, veiledning og opplæring av kommunene innen kulturminnevern. ▪ Tidlig og tett dialog med kommunene - herunder mye involvert i kommunenes arbeid med kommuneplaner og reguleringsplaner. ▪ Diverse informasjon, råd og regler om de viktigste rettesnorene for kulturminneforvaltningen. ▪ Behandling av kommuneplaner og reguleringsplaner (pbl), er høringsinstans og fremmer innsigelse i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning. ▪ Skjøtsel, skilting og tilrettelegging i fredete og verneverdige områder. ▪ Oppfølging av nasjonale mål gjennom behandling av de årlige prioriteringsbrevene fra Riksantikvaren; <ul style="list-style-type: none"> - Sak fremmes i hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø (HSAM) - Sak HSAM oversendes hovedutvalg for kultur og helse som referatsak - Innspill oversendes Riksantikvaren og Klima- og miljødepartementet - Dialog og treffpunkter med Riksantikvaren <p>Revisor vurderer at seksjon for Kulturarv i hovedsak ivaretar spesielle forvaltningsoppgaver innen Arkeologi – automatisk fredete kulturminner, gjennom;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Undersøkelser på berørte områder for å finne ut om det er uoppdagede kulturminner. ▪ Arkeologiske undersøkelser. ▪ Benyttelse av høyteknologiske metoder innen arkeologifeltet som georadar, magnetometer, satellittbilder og LiDAR-skanning . ▪ Partnerskap i forskningsinstituttet LBI ArchPro i Wien. <p>Revisor vurderer at seksjon for Kulturarv i hovedsak ivaretar spesielle oppgaver innen Nyere tids kulturminner - fredete, vernede og verneverdige bygg og anlegg, gjennom;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mottar byggesaker fra kommuner og privatpersoner og kommer med råd og innspill, eventuelt klager på vedtak fattet av kommunen ▪ Tilsyn med fredete kulturminner og samarbeid med eiere av fredete kulturminner. ▪ Setter i gang fredningsprosesser av vernede og verneverdige bygg og anlegg. ▪ Foretar midlertidig fredning etter kulturminneloven. ▪ Behandling av byggesaker for vedtaksfredete bygg og anlegg (kml)

Tabell 4 – Oppfølging av forvaltningsoppgaven

5.5 Problemstilling 4:

I hvilken grad følger Vestfold fylkeskommune opp egne målsettinger innen kulturminnevern, herunder tiltakene under Kulturarv i Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014?

5.5.1 Revisjonskriterier:

- Strategisk kulturplan for Vestfold 2011 -2014 – som omhandler seksjon for Kulturarv - mål og tiltak for å nå målene. Planen med tiltakene ligger som vedlegg 7.

5.5.2 Vestfold fylkeskommunes oppfølging av egne målsettinger innen kulturminnevern

Vestfold fylkeskommune er en utviklingsorganisasjon som jobber med utviklingsarbeid også innenfor kulturfeltet, herunder kulturminnevern. Dette utviklingsarbeidet er forankret i fylkeskommunens strategiske kulturplaner, vedtatt av fylkestinget. Under denne problemstillingen har vi undersøkt hvorvidt tiltakene, for å nå Kulturarvs mål i Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014, er gjennomført.

Kulturarvs del av planen har følgende hovedmål:

- **Være en drivkraft i samfunnsutviklingen**

Videre er det definert fire delmål;

- Bruke kulturarven til å berike byer og tettsteder
- Utvikle og effektivisere forvaltningen
- Dele kunnskap og kompetanse
- Bygge Vikingfylket Vestfold

Til hvert delmål er det utarbeidet tiltak for å nå målene.

Vi har fra seksjon for Kulturarv mottatt *Statusrapport per medio mars 2015*, for handlingsdelen i strategisk kulturplan. Rapporten viser alle tiltakene til Kulturarv, med rapportert status på alle tiltakene med eventuelle kommentarer – se vedlegg 7. Det er totalt 35 tiltak i planen, som fordeler seg på 25 prioriterte og 10 uprioriterte tiltak. Samlet for begge gruppene er 80 % av tiltakene realisert, dvs et etterslep på 20% for fullt ut å realisere alle tiltakene innenfor fireårsperioden. Når det gjelder de 7 tiltakene, som ikke er realisert, har vi tatt inn status og oppgitt årsak i tabellen nedenfor.

STATUS - IKKE REALISERTE TILTAK			
NR.	TILTAK	STATUS	KOMMENTAR
1.2	Dokumentere miljøgevinsten ved bevaring av eldre bygninger i byer og tettsteder	Pågående	RA har noe dokumentasjon, og arbeidet videreføres for Vestfold som et integrert tema i RPBA og NB! registeret
1.7	Evaluere effekter av kommuneplanavtalen i Tønsberg kommune	Utgår	Kommuneplanavtalen er utgått. Erstattet gjennom planportal for Vestfold www.planportalvestfold.no
2.2	Sikre at den statlige nasjonale tilskuddordningen til fredete bygg og anlegg forenkles	Ikke realisert	I dialog med alle landets fylkeskommuner overfor Riksantikvaren og Miljødepartementet. Riksrevisjonen instruerte Klima- og miljødepartementet og Riksantikvaren mht rapporteringsnivå og rutiner.
3.2	Bidra til at Vestfoldmuseene IKS får økt kulturminnefaglig kompetanse og kan gi råd i saker som dreier seg om etter-reformatoriske kulturminner	Avventer	Initiativ er tatt overfor Vestfoldmuseene IKS. Foreløpig ikke igangsatt.
2.6	Sammenstille innsamlet kulturhistorisk materiale fra Vestfolds 12000-årige historie ved hjelp av forskningskompetanse	Ikke realisert	Utløse forskningsmidler eksternt, for eksempel Oslofjordfondet. Det har ikke vært kapasitet til å starte søknadsprosessen.
3.4	Gjøre topografisk arkiv, feltdatabase og geodatabase tilgjengelig på nett	Utsatt til 2016 og 2017	Topografisk arkiv er avhengig av midler ut over kulturarvs budsjett. Tiltaket ble skjøvet på av FT i budsjettet for 2015, og tiltakene er satt opp for 2016 og 2017 i økonomiplanen. (Tiltak er tatt med i ny SKP periode).
4.2	Bygge formidlingssenter på Kaupang fra 2013 sammen med Larvik kommune	Pågår	Sak fremmet i juni og oktober 2014. Formidlingssenter utredes og fremmes som sak i 2015. Reguleringsarbeidene på Kaupang pågår til mars 2016. (Tiltaket er tatt med i ny SKP periode).

Tabell 5 – Status ikke realiserte tiltak

Av de syv tiltakene, som ikke er gjennomført, utgår ett, da kommuneplanavtalen med Tønsberg er utløpt og erstattet med planportal for Vestfold. Et annet tiltak er utsatt til 2016 og 2017, da Kulturarv er avhengig av budsjettmidler fra fylkestinget. To tiltak er ikke realisert, det ene gjelder forenkling av den statlige nasjonale tilskuddordningen hvor Kulturarv er i dialog med alle landets fylkeskommuner og Riksantikvaren, mens den andre ikke ble realisert på grunn av manglende kapasitet til å starte søknadsprosessen. Av de tre tiltakene som pågår/avventer, er Kulturarv i det ene avhengige av dokumentasjon fra Riksantikvaren. I tiltaket, som gjelder Vestfoldmuseene IKS, er dette ikke igangsatt. Formidlingssenter på Kaupang er avhengig av reguleringsarbeidene som pågår til mars 2016.

5.5.3 Revisors konklusjon underproblemstilling 4:

I hvilken grad følger Vestfold fylkeskommune opp egne målsettinger innen kulturminnevern, herunder tiltakene under Kulturarv i Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014?

Revisor vurderer at Vestfold fylkeskommune i hovedsak følger opp egne målsettinger innen kulturminnevern, herunder tiltakene under Kulturarv. Statusrapport for handlingsdelen – medio mars 2015, fra Kulturarv, rapporterer på alle tiltakene som Kulturarv skulle gjennomføre i fireårsperioden (2011 – 2014) i følge planen. Statusrapporten viser at 27 av 35 tiltak er realisert, noe som tilsvarer en gjennomføringsprosent på 80 %. Det er beskrevet årsaker til de 7 tiltakene, som ikke er gjennomført, som at et utgår, et annet er utsatt til 2016 eller 2017, da Kulturarv er avhengig av budsjettmidler fra fylkestinget. Noen tiltak er avhengig av andre instanser for å bli realisert.

I tabellen på neste side har vi oppsummert i hvilken grad seksjon Kulturarv har gjennomført tiltakene i Strategisk kulturplan for perioden 2011-2014. Vi viser for øvrig til vedlegg 7, som viser alle tiltakene og status på disse per medio mars 2015.

Utviklings- oppgaver	<p>Revisor vurderer at seksjon Kulturarv i hovedsak ivaretar sine utviklingsoppgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oppfølging av tiltak: 28 av 35 tiltak (80%) i Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014 er realisert i planperioden.
---------------------------------	--

Tabell 6 – oppfølging av egne målsettinger – utviklingsoppgaver

6. REVISORS ANBEFALINGER

- Revisor anbefaler at Vestfold fylkeskommune, gjennom seksjon for Kulturarv, fortsetter det gode arbeidet innen kulturminneforvaltningen.

Borre, 13. mai 2015
Vestfold Kommunerevisjon

Linn Therese Bekken
Oppdragsansvarlig revisor/
statsautorisert revisor/
siviløkonom

Hanne Britt Nordby Sveberg
Leder forvaltningsrevisjon/
bachelor i økonomi og administrasjon

Hans Thorvald Gran
Forvaltningsrevisor/
bedriftsøkonom

7. FYLKESRÅDMANNENS UTTALELSE

Fylkesrådmannen tar revisors anbefaling til etterretning, og vil tilstrebe å fortsette og å videreutvikle det gode arbeidet innenfor kulturarv.

Egil Johansen (sign.)
fylkesrådmann

Arild Moen (sign.)
kulturdirektør

Vedlegg 1 – Konkret delegering av myndighet og delegasjon etter kulturminneloven⁷

§ 17. Kulturminneloven

Myndighet etter § 3, 2. avsnitt til å avgjøre om marken over et automatisk fredet kulturminne fortsatt kan nyttes til beite eller innmark, og om pløying og annet jordarbeid dypere enn tidligere kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 6, 1. avsnitt til å fastsette sikringssone rundt et automatisk fredet kulturminne delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 8 til å motta melding om tiltak som kan virke inn på automatisk fredet kulturminne, delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 8, 1. ledd, 1. setning til å motta melding om tiltak som kan virke inn på automatisk fredet kulturminne, delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 8, 1. ledd andre setning til å motta melding om tiltak som kan virke inn på automatisk fredet kulturminne og 2. ledd til å avgjøre om og på hvilken måte tiltaket kan gjennomføres, delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 8, 4. ledd, 2. setning til å si seg enig i arealbruk i reguleringsplan og arealdel til kommuneplan som virker inn på automatisk fredet kulturminne, delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 11, 1. avsnitt bokstav a. til å søke etter, registrere og vedlikeholde automatisk fredete kulturminner med de unntak som er fastsatt i kap. 1 nr. 2 i forskrift om faglig ansvarsfordeling av 9. februar 1979 med senere endringer, delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 12, 7. avsnitt til å opptre på fylkeskommunens vegne og tre inn i høyeste bud når løse kulturminner selges på auksjon, delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 15 a om å gjøre unntak fra fredning m.v. delegeres hovedutvalget. Hovedutvalget kan videredelegere til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 17 til å undersøke og følge opp pålegg om istandsetting ved forsømt vedlikehold av fredet byggverk m.v. med de unntak som følger av kap. 1 nr. 2 i forskrift om faglig ansvarsfordeling av 9. februar 1979 med senere endringer, delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter samme bestemmelse til å gi pålegg om istandsetting delegeres til hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø.

Myndighet etter § 18, 1. avsnitt til å motta melding om fredet byggverk m.v. som er skadet ved brann eller annen ulykke, delegeres til fylkesrådmannen. Myndighet etter samme bestemmelse til å avgjøre om dette skal istandsettes eller gjenreises, delegeres til hovedutvalget. Kan delegeres videre.

Myndighet etter 2. avsnitt til å motta melding når forsikringstilfelle er inntrådt og bestemme at forsikringssummen ikke skal utbetales før saken er avgjort etter 1. avsnitt delegeres til fylkesrådmannen.

For delegering etter begge avsnittene gjelder de begrensninger som følger av kap. 1 nr. 2 i forskrift om faglig ansvarsfordeling av 9. februar 1979 med senere endringer.

Myndighet etter § 19, 3. avsnitt om å gjøre unntak fra fredning m.v. delegeres hovedutvalget.

Myndighet etter § 20, 3. avsnitt til i særlige tilfelle gjøre unntak fra vedtak om fredning og fredningsbestemmelser som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete området, delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 21 til å gjennomføre skjøtsel i områder fredet etter §§ 19 og 20, delegeres til fylkesrådmannen. Kan delegeres videre.

Myndighet etter § 22 nr. 4 til å treffe vedtak om midlertidig fredning inntil saken er avgjort delegeres til fylkesrådmannen.

Myndighet etter § 25, 1. og 2. avsnitt til å motta melding, søknad og vedtak om tiltak som omfattes av loven, delegeres til fylkesrådmannen.

---

⁷ Fra Reglement for folkevalgte organer m.v. i Vestfold fylkeskommune, ajourført 2. juli 2014

Vedlegg 2 – Konkret delegering av myndighet og delegasjon etter plan og bygningsloven⁸

§ 19. Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) av 27.06.08 nr.71

Myndighet etter § 1-9 til å påklage enkeltvedtak i samsvar med forvaltningsloven, dersom vedtaket direkte vedrører fylkeskommunen sitt saksområde, blir delegert til hovedutvalget for samferdsel, areal og miljø.

Myndighet etter § 3-2 til å veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver, blir delegert til *fylkesrådmannen*.

Fylkesutvalget blir delegert myndighet til å sende regionale planstrategier, regionale planer med tilhørende handlingsprogram og eventuelle planbestemmelser og planprogram for regionale planer i samsvar med paragrafene i kap. 7 og 8 på høring.

Myndighet etter § 3-6 til å starte arbeid med planer etter plan- og bygningsloven på område der staten, regional planmyndighet og kommunene sammen har ansvar for å løse planoppgaver av regional eller nasjonal betydning, blir delegert til *fylkesrådmannen*.

Myndighet etter § 3-7, 1. ledd, til gjennom avtale å helt eller delvis overta de oppgavene planadministrasjonen i kommunene har til å organisere planarbeidet og utarbeide planforslag, blir delegert til *fylkesutvalget*.

Myndighet til å gi uttalelse til arealplanforslag fra statlig myndighet med ansvar for større samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, jf. lovens § 3-7, 3. ledd, blir delegert til hovedutvalget.

Myndighet etter §§ 4-1, 5-2, 10-1, 11-13 og 11-14 til å gi høringsuttalelse til kommunalt planprogram, planforslag, kommunal planstrategi og planbestemmelse, blir delegert til *fylkesrådmannen*. Saker med stor regionalpolitisk betydning skal likevel legges fram for hovedutvalget. Det samme gjelder saker som i vesentlig grad vedrører fylkeskommunens eiendommer.

Myndighet etter § 5-3 til å oppnevne regionalt planforums ledelse og sekretariat, delegeres til *fylkesrådmannen*.

Myndighet etter § 5-4 til å komme med innsigelse til arealdelen i kommuneplan og reguleringsplan delegeres til hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø. *Fylkesrådmannen* kan likevel varsle om innstilling til innsigelse i de tilfelle uttalefrist utløper før neste utvalgsmøte.

1. Kommune- og kommunedelplaner.

Ved varsel om planoppstart delegeres til fylkesrådmannen å avgi høringsuttalelse herunder varsle potensiell innsigelse. Ved offentlig ettersyn av kommune- og kommunedelplaner skal hovedutvalget alltid avgi en samlet høringsuttalelse som også inneholder alle merknader herunder fra vegvesenet i forhold til deres ansvarsområder herunder sektoransvar.

2. Reguleringsplaner

Ved varsel om planoppstart delegeres til fylkesrådmannen å avgi høringsuttalelse herunder varsle potensiell innsigelse. Når planen er utlagt til offentlig ettersyn og forslag til reguleringsplan avviker fra prinsipper, rammer, strategier, og arealbruk nedfelt i kommune- og kommunedelplaner, eller i strid med overordnede regionale og nasjonale styringsverktøy, skal saken fremmes politisk og alle merknader herunder fra vegvesenet i forhold til deres ansvarsområder, herunder sektoransvar, skal innarbeides. Dersom merknadene/innsigelse(n)e fra vegvesenet bare gjelder vegtekniske krav (oppfølging av plan og bygningsloven, vegloven og vegnormalen) som f.eks. byggegrensler og krav til avkjørsler, delegeres dette til fylkesrådmannen.

---

⁸ Fra Reglement for folkevalgte organer m.v. i Vestfold fylkeskommune, ajourført 2. juli 2014

3. Andre saker etter vegloven.

Det delegeres til rådmannen å gi uttalelser og gjøre enkeltvedtak etter vegloven. Klage på vedtak behandles av særskilt klagenemnd.

For øvrig gjelder for plan- og bygningsloven at høring av lovverk, forskrifter og nasjonale planbestemmelser og retningslinjer som i vesentlig grad berører fylkesvegnettet behandles politisk.

Innsigelse eller vesentlig merknad er aktuelt når:

- Planen er i strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje eller statlig planbestemmelse.
- I strid med regionale retningslinjer og planbestemmelser nedfelt i fylkesplan/regional plan og/eller fylkesdelplaner / regionale delplaner.
- Reguleringsplaner som bryter med vedtatte strategier i kommuneplanen, hovedsakelig strategiene i kommuneplanens arealdel med bestemmelser.
- Fylkesrådmannen kan også på grunnlag av andre kriterier og etter en samlet vurdering legge saken frem for hovedutvalget med forslag om vesentlige merknader/innsigelse.

Myndighet etter § 6-2 til å gi høringsuttalelse til statlige planretningslinjer, blir delegert til hovedutvalget.

Myndighet etter § 6-3 til å gi høringsuttalelse til statlige planbestemmelser, blir delegert til hovedutvalget.

Myndighet etter § 6-4 til å gi høringsuttalelse til statlig arealplan, blir delegert til *fylkesutvalget*.

Fylkeskommunens myndighet etter § 9-1 til å anmode kommunene om å innlede interkommunalt plansamarbeid når det blir regnet som nødvendig for å ivareta hensyn og løse oppgaver som går ut over den enkelte kommune, blir delegert til *fylkesutvalget*.

Myndighet etter § 9-4 til på anmodning å ta over et igangsatt interkommunalt planarbeid som regional plan, og til å anmode kommunene om at planarbeidet føres videre som regional plan når dette anses nødvendig for å ivareta hensyn og løse oppgaver som går ut over den enkelte kommune, blir delegert til *fylkesutvalget*.

Myndighet etter § 9-5 til på anmodning å mekle der kommunene er usamde om innholdet i et samla interkommunalt planforslag, blir delegert til *fylkesutvalget*.

Fylkeskommunens varslingsplikt etter § 9-6 blir delegert til *fylkesrådmannen*.

Fylkeskommunens uttalerett etter § 9-7 til statlige pålegg om plansamarbeid mellom regioner og kommuner, blir delegert til *fylkesutvalget*.

Myndighet etter § 11-4 til å gi uttalelse til den årlige rulleringa av kommuneplanens handlingsdel, blir delegert til *fylkesrådmannen*.

Myndighet etter §§ 12-8, 12-9, 12-10, 12-11, 12-14 og 12-15 til å gi uttalelse til reguleringsplanprogram, reguleringsplanforslag og endring/oppheving av reguleringsplan, blir delegert til *fylkesrådmannen*. Unntak er saker ved fremme av innsigelse eller andre vesentlige forhold.

Myndighet etter kap. 19 til å gi uttalelse om dispensasjon fra loven med forskrifter, planer, plankrav og forbudet i loven § 1-8, blir delegert til *fylkesrådmannen*.

Dersom myndighet til å gi dispensasjon fra bestemte planer eller for bestemte typer tiltak, midlertidig gjennom forskrift blir lagt til fylkeskommunen, jf. lova § 19-4, blir denne myndighet delegert til *fylkesutvalget*.

Fylkesrådmannen blir delegert myndighet til å gi uttalelse til utredninger, lovendringer og liknende der saken ikke vedrører fylkeskommunale interesser i vesentlig grad.

Vedlegg 3 – Riksantikvarens prioriteringer for kulturminneforvaltningen 2014

SAKSBEHANDLER
Ingunn Holm

VÅR REF.
13/02469-37

ARK. Forvaltningsarkivet
311.1

DERES REF.

INNVALGSTELEFON

+47 98202805

DERES DATO

VÅR DATO

28.11.2013

TELEFAKS

+47 22 94 04 04

postmottak@ra.no

www.riksantikvaren.no

Vestfold fylkeskommune
Svend Foyns gate 9
3126 TØNSBERG

Prioriteringer for kulturminneforvaltningen 2014

Den regionale kulturminneforvaltningen og Riksantikvaren skal i fellesskap nå nasjonale mål på kulturminnefeltet fram mot 2020. Dette er Riksantikvarens årlige brev med prioriteringer for regional kulturminneforvaltning. Brevet er delt i en generell del, og en del som er spesifikk for den enkelte fylkeskommune eller Sametinget.

Forslag til statsbudsjettet for 2014, og nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging som er gitt i kongelig resolusjon, ligger til grunn for følgende prioriterte områder:

- Kunnskapsløftet for kulturminneforvaltning
- Videre arbeid med bevaringsprogrammene
- Fredningsarbeid for å sikre representativitet fortsetter
- Samarbeid og ansvarsfordeling mellom regional og sentral kulturminneforvaltning som myndighet og rådgiver i kulturminnespørsmål styrkes og klargjøres.
- Lovpålagte forvaltningsoppgaver er basis i regionalforvaltningens arbeid

Føringer fra statsbudsjettet for 2014

I Prop.1 S (2013-2014) står målene for *Verdifulle kulturminne og kulturlandskap*, med tilhørende indikatorer. Disse målene er noe endret fra 2013 til 2014. Når det gjelder budsjettsituasjonen for kulturminnefeltet for 2014, har vi valgt å sende ut dette prioriteringsbrevet før budsjettet er endelig vedtatt. Vi må derfor ta forbehold om dette. I framlagt budsjett og tilleggsproposisjon er det en styrking av bevaringsprogrammene. Hovedsakelig gjelder dette støtten til private eiere av fredete bygninger. Det er også en liten økning til fartøyvern.

Kunnskapsløftet

Gjennom prosjektet *Kunnskapsløftet* arbeider Riksantikvaren for kompetanseheving på kulturminnefeltet. Satsningen retter seg særlig mot kommuner og fylkeskommuner. Riksantikvaren får rom for å fortsette innsatsen for blant annet bedre kulturminnedatabaser for hele forvaltningen, bedre tilgang til arkivene, registreringer, steds- og landskapsanalyser og planarbeid i kommunene. Fylkeskommunene og Sametinget bør prioritere innsats på dette feltet.

Kunnskapsløftet for kulturminneforvaltningen vil prioritere følgende i 2014:

- fortsatt støtte til kommunenes arbeid med kommunale kulturminneplaner, samt arbeid med registrering og verdisetting av kulturminner
- fortsatt digitalisering av Riksantikvarens arkiver
- utvidet støtte til fylkeskommuner og andre regionale samarbeid om kompetansemodeller for å forbedre støtten til kommunenes arbeid med kulturminneforvaltning
- fortsatt støtte til Sametingets arbeid med registrering av automatiske fredete samiske bygninger
- fortsette arbeidet med utvikling av digital forvaltningsplattform med støtte for søking på tvers av databaser, veiledninger for kulturminneforvaltningen og tjenester for deling og gjenbruk av data
- utvikling av digitale verktøy for å forenkle rutinene for arkeologisk dispensasjoner
- ferdigstille digitalt verktøy for søknad, tildeling, oppfølging og rapportering på tilskudd til fredete bygg i privat eie (Bevaringsprogram FRIP).
- videreutvikling av Askeladden blant annet for å kunne levere gode datasett til forvaltningens egne løsninger.

Riksantikvaren forventer at regionalforvaltningen bidrar innen relevante områder i arbeidet med Kunnskapsløftet med særlig vekt på veiledning og oppfølging av kommunenes egne registreringer og planarbeid. Vi viser også til det som står under nasjonalt mål 1 under.

Riksantikvaren vil i 2014, og videre gjennom prosjektperioden, ha midler til å støtte lokale registreringer og styrke regionalforvaltningens oppfølging av kommunenes registreringer og planarbeid. Vi vil gi egen informasjon om forutsetninger og søknadsprosess. Dersom regionalforvaltningen ikke prioriterer assistanse til kommunene i tilstrekkelig grad, kan kommunene henvende seg direkte til Riksantikvaren for å få økonomisk bistand til arbeidet.

Riksantikvaren forventer videre at regionalforvaltningen er åpen for samarbeid og dialog i arbeidet med spesifisering, utvikling og testing av felles tjenester og verktøy i *Kunnskapsløftet*

Verdiskaping

Verdiskaping basert på kulturarv gjør at kulturminner og kulturmiljøer tas vare på og brukes. Mulighetene for langsiktig vern blir bedre. Verdiskapingsarbeid bidrar til at kulturminneforvaltningen blir samfunnsrelevant, utviklingsrettet og løsningsorientert. Tilskuddsmidlene til verdiskaping er svært begrenset, og i 2014 vil Riksantikvaren prioritere Pilegrimsleden, Kultur- og naturreise og igangsatte prosjekter som leverer gode resultater. Riksantikvaren vil også styrke verdiskapingsperspektivet i andre satsinger, herunder bruke tilskuddsmidler til bevaring på måter som også gir verdiskapingseffekter.

Vi ber regionalforvaltningen se virkemiddelbruken på kulturminnefeltet i sammenheng slik at tilskudd, rådgivning og andre innsatser støtter opp om verdiskaping. Det er også vesentlig å utnytte samarbeidsmulighetene med andre, både private, offentlige og frivillige aktører.

Samarbeid og ansvarsfordeling innen kulturminneforvaltningen

Riksantikvaren har tatt initiativ for at den samlede kulturminneforvaltningen skal markere Grunnlovens 200-års jubileum i 2014. I jubileumsåret vil Riksantikvaren sammen med fylkeskommunene feire Riksforsamlingen, grunnlovsarbeidet, eidsvollsmennene og deres bygninger, utviklingen av demokratiet og sikringen av Norges frihet ved å rette fokus mot personer, steder og hendelser som sto sentralt i arbeidet med grunnloven og nasjonsbyggingen

i 1814. Vi vil ha en tett dialog med de enkelte fylkeskommunene i 2014, og ber om å bli holdt løpende orientert om til de ulike prosjektene og arrangementene.

Riksantikvaren har nå gjennomført dialogmøter i nesten alle fylker, og har bidratt med innlegg i flere fylkesting. Riksantikvaren kan delta med innlegg i fylkesting i 2014 der fylkeskommunene ønsker det.

Prøveprosjekt for delegering av midlertidig myndighet etter kulturminneloven, § 8 første, andre og fjerde ledd er videreført ut 2014 (Sametinget og Buskerud fylkeskommune deltar ikke). Deltakerne i prøveprosjektet skal rapportere i henhold til gjeldende retningslinjer for prosjektet.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Miljøverndepartementet, seks fylkeskommuner og Riksantikvaren som skal utarbeide et forslag til retningslinjer for budsjettering av undersøkelser i henhold til kulturminneloven § 9, jfr. § 10. Forslaget vil bli sendt på høring.

Riksantikvaren forventer at fylkeskommunene/Sametinget tar initiativ til samarbeid med kommunene om håndtering av saker etter *Forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord av 25.6.2013*, jfr. våre tidligere brev og kunngjøringer.

Riksantikvaren vil delegerere flere oppgaver til fylkeskommunene vinteren 2014 og dette vil utredes i et eget prosjekt høst/vinter 2013/2014. Riksantikvaren ønsker særlig å fase ut og overføre flere 1. linjeoppgaver. Videre er det et ønske å gjøre hele kulturminneforvaltningen mer effektiv og lettfattelig for publikum ved å samle nødvendig myndighet på samme forvaltningsnivå.

Mulige oppgaver som kan delegeres er følgende:

- 1. linjeoppgaver på middelalderarkeologi
- Utvidet dispensasjonsmyndighet for arkeologi
- Omgivelser til automatisk fredete kulturminner (middelalderbygninger)
- Et større antall listeførte kirker
- Forvaltning av fartøy som er listeført og fredet

Med en ny organisering i Kulturminneavdelingen hos Riksantikvaren fra 2014 med egne seksjoner for forvaltning og fredning vil oppgaveporteføljen bli endret. Målet er å konsentrere innsatsen om høyt prioriterte oppgaver der direktoratet har en samordnende og avgjørende funksjon.

I mange områder er det etablert et godt og nært samarbeid mellom regional kulturminneforvaltning og Statens naturoppsyn, SNO, om tilsyn, overvåking, skjøtsel og registrering av kulturminner. SNO er Miljødirektoratets tilsynsmyndighet og fører kontroll med bl.a. kulturminnelovgivningens bestemmelser. De har innsynsrett i Askeladden, og er underlagt taushetsplikt.

Riksantikvaren vil minne om at SNO ønsker dialog med regional kulturminneforvaltning om samarbeidsprosjekter på tilsyn med, eller registrering av kulturminner. SNO inviterer til *bestillingsdialogmøter* der kulturminneforvaltningen kan legge fram ønsker om hvilke kulturminner det skal føres tilsyn og kontroll med eller hvor det bør utføres registreringer eller skjøtelsoppgaver. Bestillingsdialogmøtene foregår årlig i desember. SNO vil vurdere hvilke

prosjekter som kan gjennomføres innenfor tildelte ressurser. I april året etter gir SNO tilbakemelding om hvilke prosjekter som kan gjennomføres innenfor deres tildelte ressurser.

Riksantikvarens føringer for 2014 i forhold til de nasjonale målene

Nasjonalt mål 6.1: Tapet av verneverdige kulturminne skal minimerast. Innan 2020 skal det liggje føre oversikter over verneverdige kulturminne og kulturmiljø for kvar kommune som grunnlag for å prioritere eit utval som skal takast vare på.

Plan- og bygningsloven er det viktigste virkemiddelet for å nå dette målet, i tillegg til samarbeid, informasjon, rådgivning og tilskudd.

Riksantikvaren forventer at regionalforvaltningen:

- særlig prioriterer veiledning til de kommunene som er i gang eller skal i gang med å registrere og verdisette kulturminner og kulturmiljøer, og innarbeide disse i planer etter plan- og bygningsloven. Planene må gis gode bevaringsbestemmelser
- bruker den nye veilederen for kommunene om utarbeiding av kommunedelplaner for kulturminner og kulturmiljøer aktivt i sin veiledning overfor kommunene (http://brage.bibsys.no/riksant/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_45555/1/Veileder_kulturminneplan.pdf)
- bidrar til gode analyser av landskap, byer og tettsteder med kulturminner og kulturmiljø som premiss og ressurs. Vi anbefaler bruk av verktøy som landskapsanalyse, kulturhistorisk stedsanalyse (DIVE) og NB!-registeret. NB!-områdene bør tas inn i kommunale planer som hensynssoner med tilhørende gode bestemmelser. Riksantikvaren mottar gjerne korrigeringer/ suppleringer/ begrunnelser til dagens NB!-tekster.
- gir kommunene tydelig innspill om å vise større varsomhet og være kritisk når det planlegges store tiltak nær bevaringsområder, blant annet for å sikre integritet i bylandskapet
- setter av penger til verneverdige bygninger i egen region
- vurderer konkrete samarbeidsprosjekter mellom friluftslivs- og kulturminnearbeidet i fylkeskommunen, herunder prosjekter som kan forberedes til *Friluftslivets år 2015*
- deltar aktivt i arbeidet med regionale utviklingsplaner og -strategier med sikte på tiltak knyttet til verdiskaping på kulturminneområdet

Utvikling og økt bruk av de godkjente pilegrimsledene til Nidaros vil ha høy prioritet i satsingene i pilegrimsarbeidet. Fastsettelse og utvikling av kystleden til Nidaros vil fortsatt være fylkeskommunenes primæransvar i samarbeid med bispedømmene og museene, og i nært samarbeid med Riksantikvaren.

Nasjonalt mål 6.2: Eit prioritert utval automatisk freda og andre arkeologiske kulturminne skal ha eit ordinært vedlikehaldsnivå innan 2020.

Når det gjelder bevaringsprogrammene for automatisk fredete, arkeologiske kulturminner forventer Riksantikvaren at regionalforvaltningen

- følger opp arbeidet med bevaringsprogrammene for bergkunst (BERG) og utvalgte arkeologiske kulturminner og kulturmiljø (BARK)
- oppdaterer og kvalitetssikrer informasjon om berørte kulturminner i Askeladden som følge av aktiviteter i programmene

Riksantikvaren forventer også at regionalforvaltningen:

- følger opp arbeidet med kvalitetssikring av eldre registreringer i Askeladden

Nasjonalt mål 6.3: Eit representativt utval kulturminne og kulturmiljø skal vere vedtaksfreda innan 2020.

Riksantikvaren har, i samarbeid med regionalforvaltningen, kommet langt i arbeidet med å kartlegge det som er fredet, fordelt på geografisk, sosial, etnisk, næringsmessig og tidsmessig bredde. Riksantikvaren har gjort en analyse av materialet og vil i 2014 jobbe videre med tema for verneplaner og kulturmiljøer som skal fredes fram mot 2020.

Riksantikvaren forventer at regionalforvaltningen prioriterer:

- å delta i det videre arbeidet med fredningsstrategien
- å bidra til å kartlegge det regionale kunnskapsgrunnlaget for etterreformatoriske, arkeologiske kulturminner
- som hovedregel bare igangsette nye fredninger når disse sikrer økt representativitet
- å avslutte pågående fredningssaker
- å oppheve eller igangsette ordinær fredning for alle midlertidige fredninger

Fredningsarbeidet

Det er fortsatt behov for en ekstra innsats på etterslepet i regionalforvaltningen vedrørende gjennomføring av fredningssaker. I 2014 er det vesentlig at arbeidet med fredningssaker som regionalforvaltningen arbeider med har fremdrift. I den individuelle delen av forventningsbrevet er oversikt over det enkelte fylkes saker satt opp. Etterslepet med fredningssakene bør sammenholdes med de nasjonale målene for 2020 og målene i fredningsstrategien. Alle fylker som har pågående fredningssaker bør gjennomgå sine saker og vurdere hvorvidt de skal gjennomføres eller avsluttes. Riksantikvaren vil be om rapportering med konklusjoner og begrunnelse for den enkelte sak innen 28.2.2014. I rapporten må sakene som fylkeskommunen beslutter å videreføre samtidig få satt opp en realistisk fremdriftsplan for gjennomføring.

Landsverneplaner i statlig sektor, forskriftsfredning

Riksantikvaren vil oppfordre regionalforvaltningen til å være aktive i høringsprosessene som vil komme i 2014. Regionalforvaltningen har kunnskap om lokale og regionale forhold som ikke Riksantikvaren kjenner til. Det er vesentlig at relevante forhold knyttet til dette kommer frem i høringsprosessen. Også kommentarer eller støtte til utvalget er bra å få frem. Riksantikvaren skal sluttbehandle forskriftsfredning av verneplaner for mange departementer, bl.a. for Justis-, Finans- og Miljødepartementet.

Nasjonalt mål 6.4: Freda bygningar, anlegg og fartøy skal ha eit ordinært vedlikehaldsnivå innan 2020.

Det er 10 bevaringsprogrammer for sikring av kulturminner som skal bidra til å oppfylle disse målene. Tilskuddsposter på statsbudsjettet går i all hovedsak til bevaringsprogrammene.

Ved istandsetting av fredete bygninger i privat eie forventer Riksantikvaren at regionalforvaltningen sikrer kvaliteten i saksbehandling, utført istandsetting og rapportering ved at:

- alle tiltak som får tilskudd skal være registrert i Askeladden med minimum hovedtilstandsgrad før istandsetting. Tilsagn om tilskudd skal være fulgt opp med

tilsagnsbrev og ev. dispensasjonsvedtak som gir tilstrekkelig detaljert grunnlag for styring av utførelsen

- I forbindelse med ny beskrivelse av bevaringsprogrammet for fredete hus i privat eie og etterfølgende ny tilskuddsmodul i Askeladden, vil det bli en del nye presiseringer i forhold til bruken av midlene i kommende tilsagnsbrev.
- Istandsettningstiltakene skal følges opp av regionalforvaltningen underveis. Om det ikke er tilstrekkelig oppfølgingskapasitet kan 5 - 15 % av tilskuddsbeløpet brukes til antikvarisk byggeledelse og dokumentasjon
- Når tiltak fullføres skal det leveres økonomisk rapportering og en enkel rapport med bilder fra det fysiske arbeidet selv om ikke alle skader på bygningen er reparert. For å sikre kulturminneforvaltningens grunnlag for vidererapportering skal regionalforvaltningen legge ny tilstand inn i Askeladden når tiltaket er slutført.

Nasjonalt mål 6.7: Areal brukt til landbruk skal være berekraftig forvalta innan 2020.

Riksantikvaren forventer at regionalforvaltningen:

- bistår landbruksavdelingen hos fylkesmannen, kommuner og grunneiere med faglige råd i bruken av virkemidlene i landbruket generelt og forvaltningen av *Utvählte kulturlandskap i jordbruket* spesielt. Denne satsingen er et spleiselag mellom miljø- og landbruksforvaltningen og er helt avhengig av aktiv deltakelse fra kulturminneforvaltningen. Det er behov for stimulering til, og faglig kvalitetssikring av tiltak. I 2014 vektlegges spesielt resultatmål og miljøeffekter av satsingen, samt profilering og utadrettet kommunikasjon.

Stortingsmelding 35, Framtid med fotfeste

Riksantikvaren viser til stortingsmeldingen og ønsker å trekke fram enkelte uttalelser gitt ved behandlingen av denne i Stortinget som viser viktige politiske tendenser og prioriteringer kulturminneforvaltningen bør ta hensyn til. Det er tverrpolitisk enighet på Stortinget om oppfølging av **de nasjonale målene** for kulturminnepolitikken gitt i «Leve med kulturminner» og Riksrevisjonens merknader i sin forvaltningsrevisjon.

Det er også enighet om at Private eieres innsats i å ivareta fredete kulturminner må anerkjennes gjennom gode og stabile rammevilkår. De økonomiske **incentivene** må forbedres. Arbeidet med fredning og andre statlige virkemiddel må bygge opp under **eiernes og brukernes motivasjon** for å ta vare på og bruke kulturarven

Utdanningstilbudene innenfor små og verneverdige håndverksfag må styrkes.

Kommunenes og den øvrige forvaltningens evne og kapasitet til å ta rapporterings- og saksbehandlingsverktøyene i bruk er avgjørende for resultatet av **Kunnskapsløftet**. De nåværende regjeringspartiene mener at det legges for store **byrder på private eiere** når det i enkelte saker vernes bygg/anlegg av begrenset verdi, og at eiere som får bruksverdien redusert gjennom vern, må få **økonomisk kompensasjon**. Det foreslås **skattefradrag** for restaureringskostnader og fritak fra kommunal eiendomsskatt.

Videre vil disse partiene at det innføres **frister** for gjennomføring av fredningstiltak, **tidlig og reell medvirkning** for eierne, utredning av **konsekvenser** og tilbud om oppfølging overfor eierne.

Det er også ønske om at det utredes en modell for **prioritering og finansiering av arkeologiske kulturminner** som gir bedre balanse mellom beslutning om utgraving og finansieringen av den (H/Krf). Staten må dekke utgravingskostnader på privat grunn (Frp).

Særlige utfordringer for regionalforvaltningen i Vestfold

Ovenfor er det vist til sentrale føringer innen kulturminneforvaltningen. Det er flere måter å nå målene på, og det er ønskelig at den enkelte regionalforvaltning, innenfor lover og forskrifter, kommer med sine egne løsninger. Andre satsingsområder kan selvfølgelig også vektlegges, men skal ikke fortrenge arbeidet som relaterer seg til nasjonale mål med tilhørende indikatorer.

Vi har bedt fylkeskommunen spille inn særlige satsinger og utfordringer. Vestfold har spilt inn følgende:

Prioriterte satsinger

- Regional plan for bærekraftig arealpolitikk følges opp på flere hold. De 37 utvalgte kulturmiljøene legges inn som hensynssoner i kommunale arealplaner etter hvert som de fremmes. Kulturmiljøene legges også til grunn for fylkeskommunens behandling av byggesaker. Tekst, bilder og kart som levendegjør kulturmiljøene, publiseres på fylkeskommunens nettsider og i en trykksak. Materialet deles med kommunene og andre aktuelle parter slik at de også kan gjøre bruk av det. Kunnskapen om kulturminneverdiene i kulturmiljøene heves. Høyteknologiske metoder tas i bruk gjennom samarbeidet med *Ludwig Boltzmann Institute for Archaeological Prospection and Virtual Archaeology* (LBI).
- Kunnskapsgrunnlaget for forvaltning av krigsminner heves.
- Ny dokumentasjons- og undersøkelsesteknologi utvikles for bruk innen nyere tids kulturminnevern. Kunnskap fra det flerårige samarbeidet med LBI legges til grunn.

Utfordringer

- Den største utfordringen er fraværet av visjon og inspirasjon i de nasjonale målene. De er kvantitative og nærmest formulert som overskrifter i en handlingsplan. Kulturarv savner at målene peker ut en retning for arbeidet.
- Det etterlyses en mer realistisk statlig forståelse av forholdet mellom nasjonale mål og tilgjengelige ressurser. Ideelt sett kan Kulturarv dele Riksantikvarens mål, men kan ikke ha dem som operative mål i regional forvaltning. De nasjonale målene må sette forvaltningen i stand til å skape bleset og oppmerksomhet om viktige spørsmål. De må rede grunnen for prosjekter som skjer der folk er, ikke på steder som få kjenner til eller hører om.
- Skal den regionale forvaltningen være tydelig og tidlig overfor kommuner og andre arealutviklere, må samhandlingsrutiner med sentralt hold forenkles. Forvaltningsutvikling med fokus på rolledeling, ansvars- og oppgavefordeling for å effektivisere det nasjonale kulturminnevernet er påkrevet. Det må også skapes løsninger for kostnadsdekning av arkeologiske registreringer og dispensasjonsbehandling på overordnet plannivå. Det varslede arbeidet med delegering av mer myndighet til regionalt nivå, må ikke forsinkes.

Riksantikvarens kommentarer

Riksantikvaren er positiv til Vestfold fylkeskommunes prioriterte satsinger. Vestfold har med sin *Regional plan for bærekraftig arealpolitikk* gjort et spennende grep med å peke ut 37 kulturmiljøer med høy regional og nasjonal verneverdi. Det er flott å høre at kulturmiljøene i

planen følges opp på mange plan, og at fylkeskommunen ønsker å prioritere dette også i 2014. Riksantikvaren vil gjerne høre hvordan erfaringene med dette planredskapet utvikler seg over tid. Vi erfarer at regionale planer gir gode overordna signaler, tydelig og tidlig, til den kommunale planleggingen.

Riksantikvaren er positiv til Vestfold fylkeskommunes satsing på krigsminner. Fylkeskommunen har her trukket fram et bortimot glemt kapittel av krigshistorien. Det er viktig at kulturminner knyttet til krigshistorien trekkes fra i forskjellige deler av landet. Riksantikvaren ønsker å følge opp kulturminnene fra 2. verdenskrig på en særlig måte, jf. utviklingsnett om krigens kulturminner i oktober i år. Vi kommer tilbake til Vestfold, og andre relevante fylkeskommuner om saken. Vestfold fylkeskommune har i flere år arbeidet med metodeutvikling innenfor arkeologisk registrering. Det er flott at disse erfaringene nå trekkes inn i utviklingen av ny dokumentasjons- og undersøkelsesteknologi også for nyere tids kulturminner.

Riksantikvaren finner at de utfordringene Vestfold fylkeskommune trekker fram i sitt innspill, er viktige overordna utfordringer for kulturminneforvaltningen. De nasjonale målene er vedtatt av Stortinget, etter forslag fra Miljøverndepartementet. De er, som vist i del 1, noe endret i forhold til tidligere år. Riksantikvaren erkjenner at målene ikke blir fulgt opp av tilstrekkelige bevilgninger. Dette er noe Riksantikvaren følger opp overfor Miljøverndepartementet. Klarere roller og bedre rutiner er også sentrale arbeidsområder for Riksantikvaren. Hovedintensjonen er at regional forvaltning skal ha hovedansvaret for oppfølging av enkeltsakene, mens direktoratet har hovedansvar for strategier og metodeutvikling og komme inn i enkeltsakene der fylkeskommunen trekker oss inn. Vi viser til dette brevets del en der vårt prosjekt knyttet til oppgavedelegering er beskrevet.

Vestfold fylkeskommune har oppnådd en rekke gode resultater i 2013.

- 37 kulturmiljøer med høy regional og nasjonal verneverdi er sikret i *Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA)* som ble vedtatt av fylkestinget i april. Planen sikrer kulturmiljøene i et 30-årsperspektiv.
- *Færder nasjonalpark* ble vedtatt i kongelig resolusjon i august. Kulturminner og kulturarv fikk mye oppmerksomhet og betydning i verneprosessen og har for første gang fått helt sentral plass som verneverdi. Kulturminneforvaltning var også en premiss da planlegging av driftsmodell, nasjonalparksenter og opplevelsestilbud startet opp.
- Sparebankstiftelsen DNB har gitt 7 millioner kroner til gjennomføring av tiltak i *Samordnet plan for utvikling og bruk av Slottsfjellområdet*. Dette er første ledd i gjennomføring av tiårsavtalen nedfelt i planen. Planen beskriver hvordan Slottsfjellet skal utvikles til en middelalderpark for Tønsberg, regionen og hele Oslofjordområdet.

Ifølge våre oversikter har fylkeskommunen én pågående fredningssak:

Kom.	Fredningssak	§	oppstart	midlertidig fredet
Larvik	Solhaug, sveitserstilsvilla	22.4 jf.15,19	10.8.2012	16.9.2011

Munchs hus er oversendt Riksantikvaren for endelig behandling i løpet av det siste året, og er nå fredet. Denne saken hadde en svært god framdrift, og Riksantikvaren takker Vestfold fylkeskommune for et godt arbeid her.

Solhaug er midlertidig fredet, og det er sendt ut varsel om oppstart. Det har ikke vært framdrift i saken i løpet av det siste året og det er viktig at saken ikke stopper opp.

Riksantikvaren forutsetter at fylkeskommunen prioriterer arbeidet med fredningen av Solhaug i 2014.

Riksantikvaren ser fram til arrangement på Jarlsberg hovedgård som en del av grunnlovsjubiléet.

Vi ser fram til fortsatt godt samarbeid med Vestfold fylkeskommune i 2014.

Vennlig hilsen

Jørn Holme

Kopi til: Miljøverndepartementet , Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo

Vedlegg 4 - Vestfolds 37 viktigste kulturmiljøer:

- Hanekleiva
- Vesetrene
- Berger og Fossekleiva
- Eidsfoss
- Holmsvannet og Revåvannet
- Våle prestegård og kirke, Kaupang, Huseby og Guåker
- Linnestad
- Karljohansvern, Indre havn, Løvøya og Falkensten
- Borre
- Edvard Munchs hus
- Oseberghaugen og Slagendalen
- Jarlsberg hovedgård
- Slottsfjellet og Tønsberg middelalderby
- Mellom Bolæren
- Hella, Skjærnes og Melsom
- Høyjord stavkirke
- Sundåsen, Bogen og Langøy
- Stokke prestegård og kirkested
- Fevang
- Gokstad
- Auve
- Jåberg, Istrehågan, Marumdalen, Haugen og Vestad
- Hedrum kirke og gravfelt
- Bommestad veiminne
- Kaupang, Huseby, Lunde og Gjerstad
- Bisjord
- Bøkeskogen
- Hammerdalen
- Herregården og Tollerodden
- Fredriksvern og Citadelløya
- Tanum, Aske, Gui og Brunla
- Berg gamle kirke og Manvik
- Barkevik
- Mølen og Oddane fort
- Nevlunghavn
- Svenner
- Tradisjonsfiske i Lågen

Vedlegg 5 – RPBA – Retningslinjer for arealplaner – Kulturmiljøer

30

2.3. Kulturmiljøer

Retningslinjer for arealplaner

2.3.1. Det anbefales å avklare alle kulturmiljøinteresser innenfor langsiktige utviklingsgrenser på et tidligst mulig stadium. Det anbefales at kulturmiljøloven § 9 om undersøkelsesplikt oppfylles før overordnet plan legges ut på høring. I de tilfellene det kan skje, bør dispensasjons spørsmål for automatisk fredete kulturmiljøer avgjøres i høringssperioden, jf. kulturmiljøloven § 8 fjerde ledd.

Informasjon: Kommunen tar initiativ til avklaring gjennom kommuneplanprosessen og prioriterer hvilke områder som skal avklares. Gjennomføring skal skje gjennom frivillig samarbeid og uten økte kostnader for kommunen. Det må tas høyde for at arkeologiske undersøkelser må gjennomføres i sommer- og høstsesongen. Høyteknologiske undersøkelsesmetoder benyttes der det er mulig. Riksantikvaren avgjør dispensasjonsaker. Fylkeskommunen gir sin anbefaling.

2.3.2. De 37 utvalgte kulturmiljøene i temakart for RPBA skal sikres i hensynssoner i kommune- og reguleringsplaner. Ulike vernehensyn vil være tungtveidende alt etter hva som er rimelig og relevant i de ulike kulturmiljøene. Inntil hensynssoner inngår i vedtatte kommunale arealplaner vil tiltak i kulturmiljøene vurderes av regionale kulturmiljømyndigheter fra sak til sak.

Informasjon: Retningslinjen skal sikre bevaring av 37 utvalgte kulturmiljøer i Vestfold som del av en strategi for å bevare sammenhengende kulturmiljøer. Det er særlig viktig å ivareta samspillet mellom kulturmiljøer og landskap. De 37 kulturmiljøene er svært ulike, og vernehensynene er tilsvarende forskjellige. Hvert av de utvalgte kulturmiljøene tilfredsstiller minst to av fem kriterier:

- Kulturmiljøer og landskapsrom utgjør et helhetlig miljø.
- Kulturmiljøet har høyt potensial for funn av flere kulturmiljøer.
- Kulturmiljøet har høy kildeverdi.
- Kulturmiljøet har høy opplevelsesverdi og gir grunnlag for regional identitet.
- Kulturmiljøet har tidsdybde, egenart og/eller variasjon.

Hensynssoner med retningslinjer og bestemmelser i kommune- og reguleringsplaner fastlegges i planprosesser der kommunene er planmyndighet. Kulturmiljømyndighetene vil vektlegge ulike vernehensyn i de ulike miljøene, alt etter hva som er rimelig og relevant. Nedenfor er listet opp noen sentrale vernehensyn:

- Helhet i bygningsmiljøer med bygninger, fasadelinjer, gateløp, veier, offentlige byrom og plasser, uthus og hager bevares. Det er ikke tillatt å rive verneverdige bygninger. Ved brann vurderer kulturmiljømyndighetene om verneverdig bygning skal oppføres i kopi.
- Nye bygninger skal kun oppføres når de er tilpasset områdets særpreget. Dette innebærer tilpasset plassering i landskapet, bygningens volum, proporsjoner, høyde, farger og materialbruk. Det samme gjelder tilbygg. Garasjer og andre mindre bygg skal likne uthus i høyde, bredde og lengde. Det skal benyttes materialer som passer et sekundært bygg.
- Kulturmiljøer som steingjerder, alleer, stvingsstrær, hustufter, rydningsøyser, kulturmiljøer, krigsmiljøer, seilingsmerker, veier, gamle bygninger med mer skal bevares. For å forsterke opplevelsen av kulturmiljøene skal all tilrettelegging tilpasses områdets særpreget. Det gjelder også krav til universell utforming.
- Både langs kysten og i landbrukslandskap er det et mål å hindre gjengroing.
- Ved hugst er tiltakshaver ansvarlig for å sikre kulturmiljøer gjennom kartfesting, merking i terrenget og informasjon til entreprenører om vernebestemmelser. Tiltakshaver skal fjerne hugstavfall fra kulturmiljøer.
- Planer for grubbing (dyp jordarbeiding), drenering e.l. skal legges fram for kulturmiljømyndighetene på et tidlig stadium, slik at kulturmiljømyndighetene kan overvåke arbeidene for å sikre kulturmiljøer dokumentasjon.

Merk andre retningslinjer:

- Om tilpassing til kulturmiljøer, se 3.2.3.

Vedlegg 6 – RPBA – Retningslinjer for arealplaner – By og tettstedsutvikling

42

3.2. By og tettstedsutvikling med kvalitet

Retningslinjer for arealplaner

3.2.1. OVERORDNET PLANLEGGING. Gjennom kommunal planstrategi og/eller kommuneplan skal det avklares behov for område regulering og/eller kommunedelplaner for helhetlig utvikling og fastlegging av overordnede strukturer. Det anbefales at tema som sentrumsutvikling, grønstruktur, kultur- miljøer og miljøvennlig transport vektlegges.

3.2.2. KVALITETSKRAV. Kommunene skal utvikle bestemmelser og retningslinjer for kvalitetskrav både for nye utbyggsområder og for fortetnings- og transformasjonsområdene. Kvalitetskravene skal sørge for gode by- og bomiljøer i ny bebyggelse, og hensyn til viktige kvaliteter i eksisterende omgivelser. Kvalitetskravene bør tilpasses sted og plannivå.

3.2.3 KULTURHISTORISKE BYGNINGSMILJØER. Nye tiltak inntil områder lagt til hensynsone kulturmiljø, spesialområde bevaring eller områder i Riksantikvarens NBI-register skal tilpasses områdets særpreg. Tiltak i nærheten av bygninger fredet etter kulturminneloven skal tilpasses den fredete bygningen og miljøet for øvrig.

Fortetting og transformasjon skal foregå i tråd med analyser av de kulturhistoriske bygningsmiljøenes tålegrense.

Merk andre retningslinjer:
Om kulturmiljøer, se 2.3.

Vedlegg 7 – Strategisk Kulturplan for Vestfold 2011 – 2014, side 1

STRATEGISK KULTURPLAN FOR VESTFOLD 2011 – 2014

STATUSRAPPORT FOR HANDLINGSDELEN
Medio mars 2015

PRIORITERTE OG UPRIORITERET TILTAK

- Kulturarv – prioritert handlingsplan 2011 - 2014:

Nr	Tiltak	Status	Kommentarer
1.1	Kartlegge og prioritere kulturkvaliteter ved byer og tettsteder i Vestfold.	Realisert	RPBA er vedtatt.
1.2	Dokumentere miljøgevinst ved bevaring av eldre bygninger i byer og tettsteder.	Pågående	RA har noe dokumentasjon, og arbeidet videreføres for Vestfold som et integrert tema i RPBA og NB-registeret.
1.3	Samle historiske kart for byer og tettsteder, digitalisere, georeferere og gjøre tilgjengelige for kommunenes kartportaler.	Realisert	Innenfor egen arbeidsressurs som utviklingsarbeid på tvers av arkeologi og nyere tids kulturminnevern. Ferdigstilt sommer 2014.
1.4	Gjennomføre forskningsprosjektet <i>Slagene på Re</i> sammen med Re kommune.	Realisert	Økonomisk bidrag fra regionalt utviklingsfond i samarbeid med Re kommune, Gjelsten Holding, Vestfoldmuseene samt egeninnsats. Ferdigstilles pr. juli 2013
1.6	Prioritere kulturminner og kulturmiljøer i Vestfold med angivelse av regional representativitet og nasjonal verdi.	Realisert	37 områder er definert som ledd i RPBA prosessen.
1.7	Evaluerer effekter av kommuneplanavtalen i Tønsberg kommune	Utgår	Kommuneplanavtalen er utgått. Erstattet gjennom planportal for Vestfold www.planportalvestfold.no
1.8	Initiere påbygging av ringmuren til middelalderborgen Tunsberghus.	Realisert	Initiert gjennom samarbeidsprosjekt med Tønsberg kommune og Vestfoldmuseene. Prosjekt med Sparebankstiftelsen DNB NOR og Riksantikvaren er igangsatt
1.9	Gjennomføre undersøkelser i hageanlegget til	Realisert	Det er gjennomført geofysiske undersøkelser i

Vedlegg 7 – Strategisk Kulturplan for Vestfold 2011 – 2014, side 2

	Herregården i Larvik		2010. Disse følges opp gjennom egen innsats med invitasjon til Vestfoldmuseene og NIKU om deltakelse. Liste frem til 2020 er utarbeidet og oversendt Riksantikvaren
1.11	Lage en liste over fredete bygg og anlegg i Vestfold	Realisert	
2.1	Initiere omskriving av Ansvarskriften som omhandler rollefordelingen mellom fylkeskommune, riksantikvar, kommuner og museer.	Realisert	I dialog med alle landets fylkeskommuner overfor Riksantikvaren og Miljøverndepartementet. Meldt inn skriftlig
2.2	Sikre at den statlige nasjonale tilskuddordningen til fredete bygg og anlegg forenkles.	Ikke realisert	I dialog med alle landets fylkeskommuner overfor Riksantikvaren og Miljøverndepartementet. Riksrevisjonen instruerte Klima- og miljødepartement og Riksantikvaren mht rapporteringsnivå og rutiner.
2.3	Som pilotfylke gjennomføre arkeologiske fullskalaundersøkelser i fylkeskommunal regi.	Realisert	Som pilotfylke gjennomføres forsøksordning fra og med 1.4.2011. Slike undersøkelser er eksterntfinansiert av tiltakshavere. Ordningen fortsetter.
2.4	Implementere ny teknologi i kulturminneforvaltningen og utvikle verktøy i samarbeid med kommunene.	Realisert	Kulturarv deltar i et europeisk forskningsprosjekt LBI ArcPro hvor ny teknologi utprøves. Lidar scanning og geofysiske sporingmetoder. Økonomisk bidrag tas innenfor egen ramme samt egen arbeidsressurs. Vfk er fra 1.1.2014 blitt partner i LBI ArcPro.
2.5	I dialog med kommunene, prioritere kulturmiljøer, kartfeste disse, og gjøre dem tilgjengelige for kommunale kartportaler.	Realisert	RPBA er vedtatt
3.1	Bidra til å heve kommunenes kulturminnefaglige kompetanse.	Realisert / pågår	<ul style="list-style-type: none"> Gjennomført konferanse med kommunenes kulturredelse. Bidrag til planopplæringsprogram som regionalavdelingen har ansvar for. Faste møter mellom kulturarv og byggesak Larvik kommune for å svare opp saker i fellesskap.
3.2	Bidra til at Vestfoldmuseene IKS får økt kulturminnefaglig kompetanse og kan gi råd i saker som dreier seg om etter-reformatriske kulturminner.	Avventer	Initiativ er tatt overfor Vestfoldmuseene IKS. Foreløpig ikke igangsatt

Vedlegg 7 – Strategisk Kulturplan for Vestfold 2011 – 2014, side 3

3.5	Nettpublisere minst 20 kulturhistoriske artikler beregnet på yngre voksne pr. år	Realisert	Målsetningen er nådd, og langt flere enn 20 artikler er å finne på nettet.
3.6	Gjennomføre en årlig samling for "ildsjeler" på kulturminnefeltet for å dele kompetanse og erfaringer.	Realisert	Gjennomført samlinger med metallsøkere og eiere av fredete hus
3.7	Publisere kunnskap fra Vestfold i minst to anerkjente tidsskrifter i året.	Realisert	Artikler er publisert
3.8	Publisere bok om Heierstadprosjektet.	Realisert	Prosjektet er et samarbeid med Riksantikvaren
3.9	Nettpublisere Setringprosjektet i Vestfold.	Realisert	Prosjektet er gjennomført og ligger på nettsiden.
4.1	Ferdigstille Gildehallen.	Realisert	Gildehallen er ferdig bygget
4.3	Bistå bygging av nytt Osebergskip med råd og støtte.	Realisert	Bevilget 3 millioner over regionalt utviklingsfond. Midlene er utbetalt, prosjektet er ferdig
4.4	Tilgjengeliggjøre minst ett kulturminne fra vikingtiden i hver kommune i Vestfold.	Realisert	I dialog og samarbeid med kommunene. Ferdigstilt desember 2014.
4.7	Få Borre, Oseberg, Gokstad og Kaupang inn på Norges liste over forslag til UNESCOs verdensarvliste.	Realisert	Søknad er sendt inn til UNESCOs verdensarvsenter og er nå til evaluering hos ICOMOS. Endelig vedtak i verdensarvkomiteen forventes sommer 2015.

• Kulturarv – uprioritert handlingsplan 2011 - 2014:

	Tiltak	Status	Kommentarer
1.5	Bidra til å utvikle og ferdigstille <i>Nasjonal kulturminneinteresse i by</i> (NB-registeret) for Tønsberg.	Realisert	Realisert i 2012 i samarbeid med Tønsberg kommune og Riksantikvaren.
1.10	Sette hvalfangsthistorien på dagsorden og i dette arbeidet også ha fokus på ressursforvaltning og miljø sammen med Sandefjord kommune.	Realisert	Erfaringsutveksling med Vestfoldmuseene IKS og dialog om å bidra faglig ved behov
2.6	Sammenstille innsamlet kulturhistorisk materiale fra Vestfolds 12 000-årige historie ved hjelp av forskningskompetanse.	Ikke realisert	Utløse forskningsmidler eksternt, for eksempel Oslofordfondet. Det har ikke vært kapasitet til å starte søknadsprosessen.
3.3	Gjennomføre én årlig nasjonal konferanse med kulturarrtema.	Realisert	Arkeologiseminar gjennomført i samarbeid med nasjonale nettverk og Vestfoldmuseene IKS Konferanse om forvaltning og metallsøknig
3.4	Gjøre topografisk arkiv, feltdatabase og geodatabase tilgjengelig på nett.	Utsatt til 2016 og 2017	Topografisk arkiv er avhengig av midler ut over kulturarvs budsjett. Tiltaket ble skjøvet på av FT i

Vedlegg 7 – Strategisk Kulturplan for Vestfold 2011 – 2014, side 4

			budsjett for 2015, og tiltakene er satt opp for 2016 og 2017 i økonomiplanen. (Tiltaket er tatt med i ny SKP periode).
3.10	Legge en langsiktig restaurerings- og vedlikeholdsplan for Midtåsen.	Realisert	Prioritert etter politiske behandlinger med fokus på økonomi og drift (FU-sak 106/11 og 25/12)
3.11	Gjennomføre arkeologiske undersøkelser i kulturlag fra 1600–1900-tall på minst to steder.	Realisert	Utført i dialog med Riksantikvaren. Dekket av staten som mindre, private tiltak.
4.2	Bygge formidlingscenter på Kaupang fra 2013 sammen med Larvik kommune.	Pågår	Sak fremmet i juni og oktober 2014. Formidlingscenter utredes og fremmes som sak i 2015. Reguleringsarbeidene på Kaupang pågår til mars 2016. (Tiltaket er tatt med i ny SKP periode).
4.5	Gjennomføre arkeologiske undersøkelser på Borre	Realisert	Geofysikk mars 2013 med LBI Arc Pro er gjennomført, med meget gode resultater.
4.6	Delta i minst tre arkeologiske prosjekter hvor kulturminner fra vikingtiden undersøkes.	Realisert	Gokstad revitalisert i Sandefjord i samarbeid med Kulturhistorisk Museum, Borre og Kaupang er scannet med geofysikk sammen med NIKU, LBI ArkPro og i dialog med Kulturhistorisk Museum

Vedlegg 8 – Litteratur og kilder

Lover, forskrifter mm.:

- Kulturminneloven av 9.6.1978
- Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven av 9.2.1979
- Plan og bygningsloven av 27.6.2008
- Stortingsmelding 35 (2012-2013) – Framtid med fotfeste - Kulturminnepolitikken

Dokumenter fra seksjon Kulturarv, Vestfold fylkeskommune:

- Organisasjonskart – Kultursektoren i Vestfold fylkeskommune
- VFK Fremdriftsplan for regnskapsrapportering og budsjettarbeid
- Årshjul – regnskap for Vestfold fylkeskommune
- Budsjettreglement - fastsatt av fylkestinget
- Kultursektorens årshjul for budsjett og rapportering (2014)
- Riksantikvarens prioriteringsbrev for 2014 og 2015
- Reglement for folkevalgte organer m.v. i Vestfold fylkeskommune, ajourført 2. juli 2014 (inkludert delegasjonsreglement)
- Vestfold fylkeskommunes årsrapport 2012, 2013, 2014
- Regional plan for bærekraftig arealpolitikk, RPBA, vedtatt av fylkestinget 25. april 2013, med endring 6. mars 2014.
- Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014, vedtatt av fylkestinget 14. desember 2010.
- Strategisk kultur- og idrettsplan for Vestfold 2015-2018, vedtatt av fylkestinget 11. Desember 2014.
- Statistikk saksbehandling 2011 – 2014 – seksjon Kulturarv
- Sak 7/14 – HSAM – Riksantikvarens prioriteringsbrev for 2014
- Sak 9/15 – HSAM – Riksantikvarens prioriteringsbrev for 2015
- Sak 27/13 – HSAM – Spørsmål om forsøk med å overføre ansvaret for kulturminneforvaltning til fylkesmannen
- Strategisk kulturplan for Vestfold 2011-2014 - Statusrapport for handlingsdelen - Medio mars 2015

Eksterne kilder:

- Vestfold fylkeskommunes internettside: www.vfk.no
- Riksantikvarens internettside: www.riksantikvaren.no